

FAS

**PLASTİK ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ
PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU**

Tarih : 16 Haziran 2026

Raporu Hazırlayan: Rabat Ticaret Müşavirliği

FAS PLASTİK SEKTÖRÜ MAL TİCARETİ RAPORU

Fas plastik sektörü, kimya endüstrisinin fosfatlardan sonraki ikinci en büyük kolu olarak ülkede stratejik önemde görülmektedir. 2025 yılı itibarıyla sektör daha önceden otomotiv, tarım ve gıda ekosistemleriyle sağladığı derin entegrasyonu sayesinde ulusal endüstriyel egemenliğin temel motoru haline gelmiştir. Pazar, 2026 yılına kadar 32 milyar Dirhem (3,5 milyar dolar) ciro hedefine doğru ilerleyen 650'den fazla kayıtlı firma tarafından yapılandırılmıştır.

1. Ülke Pazarında Plastik Ürünleri Sektörü

Fas plastik piyasası olgun bir piyasadır. Pazarın olgunluğu, altyapı ve tarım alanındaki dinamik kamu ve özel sektör talebiyle desteklenen yıllık 800.000 tonu aşan plastik hammadde tüketiminden görülebilmektedir. Bu tüketim hacmi ve üretim kapasitesi, Fas'ı Kuzey Afrika ve Akdeniz havzası için bölgesel bir endüstriyel merkez konumuna getirmektedir.

1.1 İlgili Sektörde Üretim

Fas plastik üretimi yapısal bir ivme kazanmıştır. Veriler, "Kauçuk ve Plastik" üretim endeksinin 2025 yılının üçüncü çeyreğinde %16,2'lik dikkat çekici bir büyüme kaydettiğini göstermektedir. Bu artışın temel itici gücü, otomotiv endüstrisi için teknik parça üretimi (6,7 milyar dirhem hedef değer) ve teknik ambalaj çözümleridir (9,3 milyar dirhem, yani yaklaşık 1 milyar dolar).

Üretim kapasitesi artık sadece basit dönüşümle sınırlı kalmayıp, kalıp imalatı ve yüksek teknolojili endüstriyel geri dönüşüm gibi yüksek katma değerli segmentlere de evrilmiştir. "Yeşil plastik" vizyonunun dayanaklarından biri olan geri dönüşüm segmenti, 2026 yılına kadar 6 milyar Dirhem (yaklaşık 650 milyon dolar) üretim değerine ulaşmayı hedefleyerek, yerel üretimi uluslararası karbonsuzlaştırma standartlarıyla tam uyumlu hale getirmeyi amaçlamaktadır.

1.2 Ortalama Üretici Fiyatları

Üretici fiyatlarının seyri, Fas Yüksek Planlama Komisyonu (HCP) tarafından Sanayi Üretici Fiyat Endeksi (IPPI) kapsamında yakından takip edilmektedir. 2025 yılında plastik sektörü, küresel girdi maliyetlerindeki dalgalanmalara karşı güçlü bir direnç göstermiştir. Yılın ilk çeyreğinde gözlemlenen %0,6'lık sınırlı düşüşün ardından fiyatlar dengeye kavuşmuş ve yıl genelinde %0,8'lik hafif bir artışla istikrarlı bir seyir izlemiştir.

Bu fiyat hareketleri, Fas'ın işlenmemiş reçine ihtiyacının neredeyse tamamını ithal etmesi nedeniyle dünya polimer (özellikle Polietilen ve Polipropilen) fiyatlarıyla doğrudan bağlantılıdır. Uluslararası piyasalardaki hammadde ve lojistik maliyetlerindeki değişimler, yerel piyasa fiyatlarını belirleyen ana unsur olmaya devam etmektedir.

Öte yandan, yerel düzeyde SNEP (Société Nationale d'Électrolyse et de Pétrochimie) tarafından üretilen PVC, boru ve profil üreticileri için stratejik bir fiyat istikrarı sağlamaktadır. Fas'ın tek yerli

petrokimya üreticisi olan SNEP'in sunduğu bu avantaj, özellikle inşaat malzemeleri sektöründeki maliyet yönetimi için kritik bir güvence oluşturmaktadır. Ayrıca, üretim sürecine bağlı olarak nihai maliyetin yaklaşık %10-15'ini oluşturan enerji maliyetleri, sektördeki fiyatlandırma stratejilerinde ikinci temel belirleyici faktör konumundadır.

Fas'ta ilk ürün plastiğin fiyatı 1,2-3,5 Dolar/kg, geri dönüştürülmüş plastiğin birim fiyatı 0,35-0,6 Dolar/kg olarak zikredilmektedir. Hammaddenin fiyatı ise 0,70-1,1 Dolar olarak anılmaktadır.

1.3 İlgili Sektörde Üretici Yerli Firmalara ve Üretici Birlikleri/Derneklerine İlişkin Bilgiler

Fas plastik sektörü ekosistemi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile ilişkileri koordine eden kuruluş olan Fas Plastik Sanayii Federasyonu (FMP) çatısı altında toplanmıştır. FMP bünyesinde AMP2SF (Poşet ve streç film film üreticileri) ve AMPEP (Endüstriyel ambalaj üreticileri) gibi uzmanlaşmış dernekleri barındırmaktadır.

Pazarda öne çıkan başlıca sanayi firmaları şunlardır:

- Altyapı ve Tarım: Boru imalatında tarihi pazar lideri olan Dimatit ve sulama çözümlerinde bölgesel güç haline gelen CMGP-CAS grubu.
- Yüksek Teknolojili Ambalaj: Gıda ve kozmetik ambalajında uzmanlaşmış CMB Plastique, Plastikpack Maroc ve Mikafric gibi ülkede köklü firmalar.
- Otomotiv plastiği: Tanca Serbest Bölgesi'nde faaliyet gösteren ve küresel otomotiv devlerine parça tedarik eden Erum Maroc.
- Çok Yönlü Endüstriyel Gruplar: Köpük ve plastik ambalaj üretiminde ülkenin en büyük kapasitelerinden birine sahip olan Richbond gibi köklü firmalar.
- Hammadde ve Geri Dönüşüm: Ülkenin tek PVC üreticisi olan SNEP (Société Nationale d'Électrolyse et de Pétrochimie) ile geri dönüşüm odaklı Sumilon ve Sonirec tesisleri.

Bu firmalar, Fas'ın endüstriyel bağımsızlık vizyonu çerçevesinde ithal ikamesi sağlamak ve ihracat kapasitesini artırmakta rol oynamaktadır.

1.4 Plastik Ürünleri Sektöründe Perakende ve Toptan Satışlara İlişkin Bilgi

Sektörün ticari yapısı, geniş bir coğrafi alana yayılmış güçlü bir dağıtım ağına dayanmaktadır. Fas Yüksek Planlama Komisyonu (HCP)'nin konjonktür anketleri, toptan ticaretin özellikle inşaat ve tarım sektörlerinin hammadde ve yarı mamul tedarikinde pazara hakim olduğunu göstermektedir. Bu sektörel yapı, üreticiler ile bu alanlardaki son kullanıcılar (küçük ölçekli çiftçiler, müteahhitler vb.) arasında kritik bir köprü görevi görmektedir.

2025 yılı verilerine göre, sektördeki toptancıların %72'si iş hacimlerinde istikrar öngörürken, bunların %83'ü stok seviyelerini mevcut piyasa talebine uygun bulduğunu beyan etmiştir. Bu veriler, tedarik zincirindeki arz-talep dengesinin korunduğunu ve piyasanın olası talep artışlarına cevap verebilecek kapasitede olduğunu göstermektedir.

Toptan satış kanalı, sadece ürün dağıtımıyla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda alt sektörlerle sağlanan ticari krediler ve lojistik desteklerle pazarın likiditesini ve sürekliliğini sağlayan en önemli mekanizma durumundadır.

2. Fas'ın Sektörde Dış Ticareti

2.1 Plastik Ürünleri Sektöründe Fas'ın En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

	Ülke Adı	İthalat Değeri (Bin \$)	Miktar* (ton)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	İspanya	507531	154421	15,17%
2	Suudi Arabistan	360020	298785	10,76%
3	Çin	352974	151985	10,55%
4	Fransa	288209	68816	8,61%
5	Almanya	282945	50009	8,45%
6	Türkiye	270261	104405	8,08%
7	İtalya	196120	57235	5,86%
8	ABD	163837	128212	4,90%
9	Mısır	125554	96683	3,75%
10	Portekiz	98137	38209	2,93%

2.2 Plastik Ürünleri Sektöründe Fas'ın En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

	Ülke Adı	İhracat Değeri (Bin \$)	Miktar * (ton)	Oran (%) (İhracat Değeri/Toplam İhracat)
1	İspanya	142116	22267	37.68%
2	Fransa	66068	12211	17.52%
3	Portekiz	21093	4518	5.59%
4	Moritanya	19997	5662	5.30%
5	ABD	13730	6265	3.64%
6	Almanya	10497	1979	2.78%
7	Tunus	8655	1122	2.29%
8	İtalya	8514	4416	2.26%
9	Türkiye	7994	3811	2.12%
10	Mısır	7466	695	1.98%

Plastik ürünleri Sektöründe Fas'ın Altılı Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İthalat Değeri (Bin \$)	Türkiye'den İthalatı (\$)	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
'392690	Plastikten diğer eşya ve 39.01 ila 39.14 pozisyonlarında belirtilen diğer maddelerden eşya: Diğerleri	475601	12034	2,53%
'390110	Etilen polimerleri (ilk şekillerde): Özgül kütlesi 0,94'ten az olan polietilen:	204212	668	0,33%
'390210	Polipropilen	195283	14051	7,20%
'390120	Etilen polimerleri (ilk şekillerde): Özgül kütlesi 0,94 veya daha fazla olan polietilen:	180985	909	0,50%
'392010	Plastiklerden diğer plakalar, levhalar, filmler, folyo ve şeritler (gözeneksiz) (diğer maddelerle takviye edilmemiş, tabaka tabaka tertiplenmemiş veya benzeri şekillerde birleştirilmemiş, mesnetsiz): Etilen polimerlerinden olanlar	124646	11195	8,98%
'390761	Poliasetaller, diğer polieterler ve epoksi reçineler (ilk şekillerde); polikarbonatlar, alkit reçineler, polialilesterler ve diğer poliester ler (ilk şekillerde) : Poli(etilen tereftalat) : 78 ml/g veya daha fazla viskozitesi olanlar	117666	380	0,32%
'390230	Propilen kopolimerleri	102110	875	0,86%

'390410	Emülsiyon poli(vinil klorür) (E-PVC)	101630	957	0,94%
'391740	Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları (manşon, nipel, dirsek, flanşlar gibi): Bağlantı elemanları	91853	10634	11,58%
'390729	Poliasetaller, diğer polieterler ve epoksi reçineler (ilk şekillerde); polikarbonatlar, alkit reçineler, polialilesterler ve diğer poliester ler (ilk şekillerde) : Diğerleri	78717	2668	3,39%

2.3 Plastik ürünleri Sektöründe Fas'ın Altılı Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

Tarife Pozisyonu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İhracat Değeri (Bin \$)	Türkiye'ye İhracatı (\$)	Türkiye'ye İhracatının Payı (%)
'392690	Plastikten diğer eşya ve 39.01 ila 39.14 pozisyonlarında belirtilen diğer maddelerden eşya: Diğerleri	135554	504	0,37%
'391739	Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları (manşon, nipel, dirsek, flanşlar gibi): Diğerleri	67614	16	0,02%
'392310	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzemeler; plastikten tıplar, kapaklar ve diğer kapama malzemeleri : Kutular, kasalar, sandıklar ve benzeri eşya:	33460	2977	8,90%
'392390	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzemeler; plastikten tıplar, kapaklar ve diğer	10083	2418	23,98%

	kapama malzemeleri : Diğerleri			
'392490	Plastikten sofraya eşyası, mutfak eşyası, diğer ev eşyası ve sağlık veya tuvalet eşyası : Diğerleri	9663	0	0,00%
'392630	Plastikten diğer eşya ve 39.01 ila 39.14 pozisyonlarında belirtilen diğer maddelerden eşya: Mobilya, karoseri veya benzerleri için bağlantı elemanları	9553	0	0,00%
'390761	Poliasetaller, diğer polieterler ve epoksi reçineler (ilk şekillerde); polikarbonatlar, alkit reçineler, polialilesterler ve diğer poliester ler (ilk şekillerde) : Poli(etilen tereftalat) : 78 ml/g veya daha fazla viskozitesi olanlar	9491	0	0,00%
'392340	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzemeler; plastikten tıpalar, kapaklar ve diğer kapama malzemeleri : Makaralar, masuralar, bobinler ve benzeri eşya:	7632	64	0,84%
'391610	Plastikten mamul, enine kesitinin en geniş yeri 1 mm.yi geçen monofiller, ince ve kalın çubuklar ve profiller (yüzeyi işlenmiş olsun olmasın fakat daha ileri bir işlem görmemiş): Etilen polimerlerinden olanlar	6970	131	1,88%
'391721	Sert borular ve hortumlar: Etilen polimerlerinden olanlar	6566	0	0,00%

3. Sektörde Ülkemizden İhracat (Değer ve Miktar)

3.1 Sektörde Türkiye'nin Fas'a İhracatı (1.000 \$)

	Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	Önceki Yıl -4	Önceki Yıl -3	Önceki Yıl -2	Önceki Yıl -1	Önceki Yıl
1	'391729	Plastikten Sert borular ve hortumlar: Diğer plastiklerden olanlar	2969	4125	164	168	22684
2	'390791	Poliasetaller, diğer polieterler ve epoksi reçineler (ilk şekillerde); polikarbonatlar, alkit reçineler, polialilesterler ve diğer poliester ler (ilk şekillerde): Doymamışlar	4191	1254	6469	7917	18203
3	'390210	Polipropilen	213	368	187	899	14051
4	'392190	Plastiklerden diğer plakalar, levhalar, yapraklar, filmler, folyolar ve şeritler: Diğerleri	9634	11108	11688	11479	12703
5	'392410	Plastikten sofa eşyası, mutfak eşyası, diğer ev eşyası ve sağlık veya tuvalet eşyası : Sofra ve mutfak eşyası	12520	12994	12981	11274	12610
6	'392690	Plastikten diğer eşya ve 39.01 ila 39.14 pozisyonlarında belirtilen diğer maddelerden eşya: Diğerleri	5988	6410	7214	7395	12034
7	'392010	Plastiklerden diğer plakalar, levhalar, filmler, folyo ve şeritler (gözeneksiz) (diğer maddelerle	6106	9570	12528	11645	11195

		takviye edilmemiş, tabaka tabaka tertiplenmemiş veya benzeri şekillerde birleştirilmemiş, mesnetsiz): Etilen polimerlerinden olanlar					
8	'391739	Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları (manşon, nipel, dirsek, flanşlar gibi): Diğerleri	21742	8284	7215	6663	10978
9	'391740	Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları (manşon, nipel, dirsek, flanşlar gibi): Bağlantı elemanları	7029	8818	10926	8052	10634
10	'390690	Akrilik polimerler (ilk şekillerde): Diğerleri	4163	6037	8290	6751	8528
	TOPLAM		74555	68968	77662	72243	133620

3.2 Sektörde Türkiye'nin Fas'a İhracatı (ton)

	Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	Önceki Yıl -4	Önceki Yıl -3	Önceki Yıl -2	Önceki Yıl -1	Önceki Yıl
1	'390210	Polipropilen	78	113	38	769	13056
2	'390791	Poliasetaller, diğer polieterler ve epoksi reçineler (ilk şekillerde); polikarbonatlar, alkit reçineler, polialilesterler ve diğer poliester ler (ilk şekillerde): Doymamışlar	2103	629	2833	4355	10454

3	'391729	Plastikten Sert borular ve hortumlar: Diğer plastiklerden olanlar	1109	1474	44	42	9049
4	'390690	Akrilik polimerler (ilk şekillerde): Diğerleri	3960	4519	5046	5508	7235
5	'392010	Plastiklerden diğer plakalar, levhalar, filmler, folyo ve şeritler (gözeneksiz) (diğer maddelerle takviye edilmemiş, tabaka tabaka tertiplenmemiş veya benzeri şekillerde birleştirilmemiş, mesnetsiz): Etilen polimerlerinden olanlar	2578	3507	4462	4815	5031
6	'392190	Plastiklerden diğer plakalar, levhalar, yapraklar, filmler, folyolar ve şeritler: Diğerleri	3611	3601	3483	3624	4062
7	'391739	Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları (manşon, nipel, dirsek, flanşlar gibi): Diğerleri	8737	2843	2406	2031	3582
8	'390311	Polistiren	2087	2947	2475	2355	2996
9	'392410	Plastikten sofa eşyası, mutfak eşyası, diğer ev eşyası ve sağlık veya tuvalet eşyası : Sofra ve mutfak eşyası	3528	3238	2891	2737	2956
10	'391740	Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı	1806	2120	2451	2017	2844

		elemanları (manşon, nipel, dirsek, flanşlar gibi): Bağlantı elemanları					
	TOPLAM		29597	24991	26129	28253	61265

4. Sektörde İhracat Yoluyla Pazara Giriş

4.1 Sektör İçin Hedef Bölgeler/Şehirler/Eyaletler

Fas plastik endüstrisinin coğrafi yapılanması, ülkenin sanayi tarihine paralel olarak belirli ekonomik koridorlarda yoğunlaşmış durumdadır. Bu ekosistemin en önemli merkezi olan Kazablanka (Casablanca-Settat) bölgesi, sektördeki kayıtlı firmaların büyük çoğunluğuna ev sahipliği yapmaktadır. Şehrin çevresinde yer alan Sidi Bernoussi, Had Soualem ve Sapino gibi sanayi bölgeleri özellikle gıda ambalajı, kozmetik ve inşaat malzemeleri üreten tesislerin ana üssü konumundadır. Kazablanka Limanı'nın sağladığı hammadde lojistiği avantajı, burayı hem hammadde ithalatçıları hem de plastik işleme makineleri pazarlayan Türk firmaları için ilk durak haline getirmektedir.

Kuzeyde ise Tanca ve Kenitra (Tanger-Tétouan-Al Hoceima) aksı, otomotiv ve havacılık sektörlerindeki büyük çaplı yatırımlar sayesinde plastik endüstrisinin en hızlı büyüyen teknoloji koridoruna dönüşmüştür. Tanger Automotive City (TAC) ve Atlantic Free Zone gibi Serbest Bölgelerde faaliyet gösteren küresel otomobil üreticileri, yerel tedarikçilerden yüksek hassasiyetli teknik plastik parçalar ve enjeksiyon kalıpları talep etmektedir. Bu bölge, standart plastik eşya üretiminden ziyade, mühendislik plastikleri ve ileri teknoloji üretim çözümleri sunan ihracatçılarımız için önemli bir pazar konumundadır.

Ülkenin güneyine inildiğinde, Agadir (Souss-Massa) bölgesi tarımsal plastikler alanında önemli bir potansiyel sunmaktadır. Fas'ın tarım ihracatının kalbi olan bu bölgede, modern tarım tekniklerinin yaygınlaşmasıyla birlikte sera örtüleri, damla sulama sistemleri ve tarımsal ambalaj çözümlerine olan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. Özellikle "Yeşil Fas" planı kapsamındaki devlet teşvikleri, tarım plastiği alanında uzmanlaşmış Türk ihracatçıları için Agadir'i Kazablanka ve Tanca'dan sonraki en önemli üçüncü pazar haline getirmektedir. Benzer şekilde, Fas'ın en önemli su havzası ve geleneksel tarım ve ticaret bölgesi olan, eski başkent Fes'in de bulunduğu Fes-Meknes-Kenitra hattı da büyük boy sera yatırımları ve gıda işleme tesislerine ev sahipliği yapmakta olup burada da ihracatçılarımız için iş fırsatları bulunmaktadır. Söz konusu bölgenin kıyılardan uzak kalması ve firmalarımız ve vatandaşlarımız tarafından henüz yeterince tanınmıyor olması nedeniyle de firmalarımızın bu bölgeyi araştırması Müşavirliğimizce tavsiye edilmektedir.

Son olarak, El Jadida ve Jorf Lasfar bölgesi, ağır sanayi ve petrokimya odaklı yapısıyla plastik sektörünün hammadde ve altyapı bileşenleri için ciddi bir öneme sahiptir. Fas'ın en büyük firması olan ve dünya fosfat kaynaklarının %70'ini yöneten Faslı kamu iştiraki OCP firması çevresinde gelişen bölge, daha çok endüstriyel boru sistemleri, büyük ölçekli ambalajlama ve kimyasal depolama çözümleri için hedef teşkil edecek niteliktedir. Türk ihracatçıların Fas pazarına giriş stratejilerini belirlerken, sundukları ürünün niteliğine göre bu dört ana bölgeden birini merkez seçmeleri, operasyonel verimlilik ve doğru müşteri kitlesine ulaşım açısından faydalı olacaktır.

4.2 Sektörde Önde Gelen Firmalar ve Pazarın Yapısı

4.2.1 İlgili Oda/Birlik/Derneğ/STKlar ve İletişim Bilgileri

Fas Plastik Sanayii Federasyonu (FMP), Fas plastik sektörünü temsil eden en üst düzey çatı kuruluşudur. Federasyonun temel vizyonu, plastik endüstrisinin gelişimini desteklemek, yerel üreticilerin çıkarlarını savunmak ve sektörün uluslararası rekabet gücünü artırmaktır. FMP, ambalajdan inşaat malzemelerine kadar geniş bir yelpazede faaliyet gösteren firmaları bir araya getirerek hem kamu kurumları hem de uluslararası ortaklarla stratejik işbirlikleri yürütmektedir.

Sadece bir temsil kurumu olmanın ötesinde FMP sektörün modernizasyonu ve dijitalleşmesi ve "Endüstri 4.0" standartlarına uyumu için bir katalizör görevi görmektedir. Federasyon, üyelerine sunduğu derinlemesine sektörel veri analizleri, pazar istihbaratı ve teknik eğitim programlarıyla iş gücü yetkinliğini geliştirirken, uluslararası fuarlar (özellikle Plast Expo Casablanca) aracılığıyla Fas plastik sanayisinin dünyadaki görünürlüğünü en üst seviyeye çıkarmaktadır.

Özellikle "yeşil plastik", döngüsel ekonomi ve atık yönetimi konularında öncü bir rol üstlenen FMP yerel üreticilerin Avrupa Birliği (AB)'nin Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SDKM / CBAM) gibi yeni nesil ticaret düzenlemelerine uyum sağlamasına rehberlik etmektedir. Bu kapsamda, biyo-bazlı polimerlerin kullanımı ve geri dönüşüm teknolojilerinin yaygınlaştırılması federasyonun öncelikli gündem maddeleridir.

Fas Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile imzalanan ekosistem Anlaşmaları çerçevesinde FMP otomotiv ve havacılık gibi lokomotif sektörlerde yerli girdi oranını artırmayı hedeflemektedir. Bu vizyonla FMP Fas'ın plastik sanayisi alanında Afrika ve Akdeniz havzası için bölgesel bir üretim ve ihracat merkezi haline gelmesini amaçlamaktadır. Bu durum, Türk yatırımcılar ve makine üreticileri için teknoloji transferi, hammadde tedariki ve ortak girişimler açısından kapsayıcı bir olası iş ortağı profili sunmaktadır.

FAS PLASTİK SANAYİİ FEDERASYONU

(Fédération Marocaine de Plasturgie)

Adres : Angle Bd. Mimosa et Rue Tamaris Ain Sebâa – 20250 Casablanca

Tél : +212 (0) 5 22 66 24 58 (59)

Fax : +212 (0) 5 22 66 24 60

federationdeplasturgie@gmail.com

<http://www.fmplasturgie.ma/>

4.2.2 İthalatçı Firma Bilgisi Alınabilecek Açık Kaynaklar

Fas Krallığı'nda sektörel bazda detaylı firma araştırması yapmak isteyen ihracatçı firmalar için kamuya açık ve ücretsiz olarak erişilebilen çeşitli çevrimiçi veritabanları bulunmaktadır. Bu platformlar aracılığıyla ilgili sektörlerde faaliyet gösteren firmaların temel iletişim bilgilerine, faaliyet alanlarına, yönetici kadrosu bilgilerine ve ticari unvanlarına ulaşmak mümkündür.

Bu kapsamda öne çıkan temel kaynaklar şunlardır:

- Kerix.net (<https://www.kerix.net/en/>): Ürün adı, firma adı, marka veya faaliyet konusu gibi anahtar kelimelerle arama yapılmasına olanak tanımaktadır. Firma profillerinde yer alan “info” bölümleri; şirketlerin adres, iletişim bilgileri ve ticari geçmişlerine dair ayrıntılı veriler sunmaktadır.
- Kompass (<https://ma.kompass.com/en/>): Ürün, şirket adı veya sektör bazlı arama yapılmasına imkân sağlar. Platformun Fransızca versiyonunun, İngilizce versiyonuna oranla daha kapsamlı ve sağlıklı sonuçlar sunduğu değerlendirilmektedir.
- Telecontact.ma (<https://www.telecontact.ma/>): Ürün veya sektör bilgisi ile birlikte şehir bazlı arama yapılmasına olanak tanımaktadır. Özellikle bölgesel firma taraması ve yerel distribütör veya toptancıların tespiti açısından önemli bir kaynaktır.
- Charika.ma (<https://charika.ma/>): Fas genelinde faaliyette bulunan firmaların sektörel bazda tespit edilmesi amacıyla kullanılan kapsamlı bir rehberdir.

Bu kaynaklar, Fas pazarına girmeyi hedefleyen plastik ve ambalaj sektörü firmalarının potansiyel iş ortaklarını belirlemesine ve pazara giriş stratejilerini sağlıklı bir zeminde oluşturmaya yardımcı olmaktadır.

Öte yandan, bu platformlardan elde edilen bilgilerin resmi kayıtlarla teyit edilmesi önem arz etmektedir. Fas’ta kurulu şirketlerin ticaret sicil kayıtları, Fas Sınai ve Ticari Mülkiyet Ofisi (OMPIC) tarafından yönetilen Directinfo.ma (<https://www.directinfo.ma/>) platformu üzerinden sorgulanabilmektedir. Bu resmi sistem aracılığıyla firmaların kuruluş tarihi, faaliyet konusu, ortaklık yapısı ve yöneticilerine ilişkin güncel bilgilere erişim sağlanabilmektedir. Ayrıca, platform üzerinden cüzi denebilecek bir ücret karşılığında şirketlerin bilanço ve gelir tabloları gibi mali verilerine ulaşmak da mümkündür. Directinfo.ma, Fas pazarındaki potansiyel iş ortaklarının mali yeterliliklerinin ve ticari güvenilirliğinin değerlendirilmesinde en yetkili ve güvenilir referans kaynağı durumundadır.

4.3 Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler

Plastik ve plastik mamulleri, kalite ve güvenliklerinin temin edilmesi amacıyla Uygunluk Kontrolüne tabidir. Bu uygunluk kontrolü, sevk öncesi (menşe ülkesinde) ve Fas’a varışlarında olmak üzere iki ayrı yolla yapılmaktadır ve bu iki yola tabi ürünler liste ile duyurulmaktadır. Sevk öncesi inceleme SGS, Intertek, Bureau Veritas, Applus Fomento veya TÜV Rheinland gibi, Fas yetkilileri tarafından yetkilendirilmiş akredite bir firma tarafından Uygunluk Belgesi (CoC) verilmesiyle tamamlanır. Fas’a varışlarında denetime tabi ürünler ise sayıları onlar ile ifade edilen daha küçük yerli (Faslı) laboratuvar firması tarafından teste tabi tutulmaktadır. COC belgesi, sanayi ürünlerin gümrükten geçirilmesi ve Fas pazarına girilebilmesi için zorunludur. Bu uygunluk belgesi tek bir sevkiyat için geçerli olup, ürün aynı olsa bile her sevkiyat için yeni bir uygunluk sertifikası alınması gerekmektedir.

Fas Tarife Cetveline göre sınıflandırılmış uygunluk kontrollerine tabi olan plastik ve plastikten üretilen eşyaların listesi aşağıdaki gibidir:

Fas’ta (varış noktasında) uygunluk kontrolüne tabi plastik ürünleri:

- Plastikten bağlantı elemanları: 3917400000

- Plastik borular: 3917391010; 3917391090; 3917392000; 3917393011; 3917393012; 3917393019; 3917393080; 3917394000; 3917395000; 3917399000
- Plastiklerden kendinden yapışkan bantlar: 3919101010; 3919101090; 3919107000; 3919108000; 3919901010; 3919901090; 3919902210; 3919902290; 3919907100; 3919908000; 3919909000; 3919104000; 3919102299; 3919902980; 3919102100
- Plastik mobilya: 940370

Menşe ülkesinde uygunluk kontrolüne tabi plastik ürünleri:

- Tarım alanında kullanılan plastik ve termoplastik filmler: 3920100023; 3920100025; 3920100031; 3920100033; 3917322998; 3917323911; 3920921080; 3920929000; 3920100093; 3920; 3920438010; 3920438080; 3920498010; 3920498080; 3920510000; 3920590000; 3920719000; 3920790000; 3920930000; 3920999000;
- Propan, bütan ve bunların buhar karışımlarıyla kullanım için kauçuk ve plastik hortumlar, borular ve esnek hortumlar: 3917;
- Plastikler Toprağa gömülü sulama sistemleri için plastik kaplanmış polivinil klorür (PVC U) borular: 3917210010, 3917210094, 3917219900, 3917219100;
- Tarımsal drenaj için oluklu plastik kaplanmış PVC borular: 3917230010; 3917230090;
- Tarımsal sulama ekipmanları: Dağıtıcı borular: 3917393011; 3917400000; 3926908980;
- Gıda ile temas etmesi amaçlanan plastik ambalajlar: 392321; 3920; 392310; 392330; 392350; 392390; 3924100000; 3921901100; 3923101080; 3923109080; 3923309070; 3923900090.

Buna ilave olarak, aşağıda listelenen ürünlerin ithalatına izin verilebilmesi için ithalatçı tarafından ithalat lisansı alınmalıdır. Bunun için, Fas Sanayi ve Ticaret Bakanlığına başvurulması gerekmektedir:

- Fas tarife cetveline göre 3901101000; 3901102000: Polietilen; özgül kütlesi <0,94 (ilk şekillerde);
- Fas tarife cetveline göre 3901201000; 3901202000; 3901209000: Polietilen; özgül kütlesi ≥0,94 olan;
- Fas tarife cetveline göre 3901901000; 3901904000; 3901909000: Diğer etilen polimerleri (ilk şekillerde);
- Fas tarife cetveline göre 3915100010, 3915100090: Etilen polimerlerinden olan plastiklerin döküntü, kalıntı ve hurdaları;
- Fas tarife cetveline göre 3920100023, 3920100025: Genişliği 300 cm'yi geçmeyen, düz levha şeklinde, baskısız polietilen film rulo halinde;
- Fas tarife cetveline göre 3920100031, 3920100033: Genişliği 300 cm'yi geçmeyen, düz levha şeklinde, rulo halinde baskılı polietilen film;
- Fas tarife cetveline göre 3926909290: Koruyucu maskeler.

4.4 Sektörde Sevk Öncesi İnceleme Zorunluluğu ve Yetkilendirilmiş Gözetim Şirketleri

Yukarıda (4.3 sayılı paragraf) belirtildiği üzere, menşe ülkesinde uygunluk kontrolüne tabi olan ürünler listesine alınmış ürünler için için sevk öncesi (menşe ülkesinde) inceleme zorunluluğu bulunmaktadır. Söz konusu uygunluk kontrolünün yürütülmesi için, Fas Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca “SGS”, “Intertek”, “Bureau Veritas”, “Applus Fomento”, “TÜV Rheinland” yetkilendirilmiştir. Bu kuruluşlar, Fas standartlarına (“NM” standartları) uygunluğu kontrol etmek için belge incelemesi, testler ve denetimler gerçekleştirir. Ülkede “Norme Marocaine” yani “Fas

Standardı”, kısaca “NM” olarak anılan standartların önemli bölümü ISO ve EN ile standartları ile uyumlaştırılmıştır.

Sevk öncesi (menşe ülkesinde), uygunluk sertifikasının temin edilmesi için, 15 Ocak 2025 itibariyle, Fas Dış Ticaret işlemlerine ilişkin “Portnet” sistemi üzerinden ithalatçı firma tarafından başvuru yapılmaktadır. Daha önce ihracatçı, örneğin Türkiye’deki üretici, yetkili “SGS”, “Intertek”, “Bureau Veritas”, “Applus Fomento”, “TÜV Rheinland” firmalarından birini seçip ürününü bunların Türkiye’deki temsilcilerine kendi denetletir iken, artık yeni mevzuata göre Faslı ithalatçı (yahut onun vekili) Portnet platformu üzerinden başvuru yapmakta, bunun üzerine Portnet sistemi otomatik olarak bir denetleyici firmayı atamaktadır.

4.5 Sektördeki Önemli Fuarlar (milli katılım olup olmadığı) ve Tarihleri

2025 yılında gerçekleştirilen fuarlar:

9-11 Eylül tarihlerinde Kazablanka OFEC Fuar Merkezi'nde düzenlenen 8. Uluslararası Gıda İşleme, Paketleme ve Makine Fuarına (SIEMA FOODEXPO), Türkiye'den toplam 12 firmamız katılım sağlamıştır.

Sektörde yapılan fuarlar şunlardır:

-MOROCCO SIEMA EXPO

Tarih : 22 – 24 Eylül 2026

Yeri : Office des Foires et Expositions de Casablanca (Office des Foires et Expositions de Casablanca - OFEC)

<https://siemamaroc.com/>

-PACK EXPO & GLOBAL GREEN PLAST

Tarih : 08 – 11 Temmuz 2026

Yeri : Office des Foires et Expositions de Casablanca (Office des Foires et Expositions de Casablanca - OFEC)

<https://packexpo.ma/>

-Uluslararası Plastik Sanayii Forumu – Fuarı

Tarih : 08-11 Temmuz 2026

Yeri : Office des Foires et Expositions de Casablanca (Office des Foires et Expositions de Casablanca - OFEC)

-PLAST EXPO

Tarih : 02 – 05 Temmuz 2027

Yeri : Office des Foires et Expositions de Casablanca (Office des Foires et Expositions de Casablanca - OFEC)

<https://plast-expo.ma/>

4.6 Sektör firmalarına hitap eden ve gerçekleştirilmesi planlanan ticaret heyetleri

Ticaret heyetleri sene içerisinde İhracatçı Birliklerimiz, Ticaret ve Sanayi Odalarımız ve STK'lar tarafından organize edilmekte ve çoğunlukla ülkenin ekonomik başkenti Kazablanka'ya yönelik olmaktadır.

4.7 Sektörde İhale Yayımlayan Kamu Kurumları ile İlgili Bilgiler

Fas'ta, çeşitli devlet kurumları düzenli olarak kamu ihaleleri düzenlemekte olup, bu ihaleler plastik malzemeleri (ambalaj, sarf malzemeleri veya sanayi ekipman gibi) içeren ürünlerin tedarikini veya daha büyük bir projenin ekipman bölümünü kapsayabilmektedir. Bu ihaleler, kamu alım yönetmeliklerine uyulması (Fas'ta oldukça önemsenmektedir) amacıyla resmi portallarda yayınlanmaktadır. Aşağıda, yaygın uygulamalara göre, ilgili başlıca kurumlar listelenmiştir. Genelde, ihale sahibi kurumun bir alt birimi yahut Bakanlık yerel teşkilatları (örneğin Valilik yerel Müdürlükleri) ihalede uygulayıcı olmaktadır.

- Ekipman ve Su Bakanlığı: Plastik boru, kaplama vb. kamu işleri, ekipman ve inşaat malzemeleri;
- Fas Elektrik ve İçme Suyu Ofisi (ONEE): plastik borular ve bağlantı parçaları;
- Tarım Bakanlığı: su tankları, sera, kasa ve plastik paletler;
- Belediyeler: plastik atık kutuları, atık toplama için plastik poşetler;
- Sağlık Bakanlığı: plastikten üretilen sarf malzemeleri, laboratuvar malzemeleri.

4.8 Fas'ın Türkiye ve Diğer Ülkelerle STA/Tercihli Ticaret Anlaşmaları Hakkında Bilgi

Türkiye – Fas Serbest Ticaret Anlaşması (STA) kapsamında gümrük vergisi (ithalat vergisi) avantajlarından yararlanılabilmesi için, ülkemizden Fas'a ihraç edilen eşyanın Türk menşeli olduğunu tevsik eden EUR.1 Menşe İspat Belgesinin Fas Gümrük İdaresine ibrazı zorunludur.

Bunun yanında, Türkiye ve Fas Pan-Avrupa-Akdeniz (PAA) Menşe Kümülyasyon Sistemi'ne dâhil ülkelerdir. Bu sistem çerçevesinde Türkiye, Fas ve Avrupa Birliği ülkeleri, birbirlerinden tedarik ettikleri girdileri üretim süreçlerinde serbestçe kullanabilmekte ve elde edilen nihai ürünler, menşe kurallarının sağlanması kaydıyla taraf ülkeler arasında tercihli rejimden yararlanarak ihraç edilebilmektedir.

Türkiye-Fas STA'ya ek Menşe Protokolü'nün Revize Pan-Avrupa-Akdeniz (PEM) Bölgesel Konvansiyonu'na atıf yapacak şekilde güncellenmesini öngören Ortak Komite Kararı imzalanmıştır.

Bu doğrultuda, 1 Ocak 2026 tarihi itibarıyla iki ülke arasındaki ticarete Revize Bölgesel Konvansiyon kapsamındaki daha esnek menşe kuralları uygulanmaya başlanmıştır.

Söz konusu çapraz kümülasyon imkanı ve basitleştirilmiş menşe kuralları özellikle hammadde tedariki, plastik işleme ve teknik parça üretimi gibi çok ülkeli tedarik zincirlerinin bir parçası olan sektörlerde önemli bir maliyet avantajı ve küresel rekabet gücü sağlamaktadır.

4.9 Tercihli Tarifeden Yararlanmak İçin Gereken Belgeler

Uluslararası ticarete kullanılan Armonize Sistemde 39 Fasılda belirtilen Plastikler ve Mamulleri, Türkiye ile Fas arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması kapsamında bulunmaları nedeniyle Fas'a ithalatında ithalat vergisi muafiyetinden (%0) yararlanmaktadır. Bu muafiyetten yararlanmak için, ürünlerin Türkiye menşeli olduğunu kanıtlayan EUR 1 menşe belgesi, EUR MED dolaşım belgesi veya faturada yer alan menşe beyanı gerekmektedir.

Fas Gümrük Tarife Cetvelinde 3926.90.92.90 GTIP Kodu ise, Türkiye Fas arasındaki Serbest Ticaret Anlaşmasını Tadil Eden Anlaşma ile, söz konusu anlaşmanın Ek1 Listesine dahil edilmiştir. Tadil Anlaşmasına göre, bu Ek-1 listedeki ürünler, Tadil Anlaşmasının yürürlük tarihinden itibaren MFN oranının %90'ına tabi olmaya başlamıştır. Fakat eğer ürün Anlaşma yürürlüğe girdiği sırada devam eden bir Korunma Önlemine yahut Anti-Damping Önlemine konu ise, anılan önlemün sona erdiği tarihte ürünün Liste 1'e girmesi öngörülmüştür. Bu itibarla 3926.90.92.90 GTIP kodlu ürünlerin Türkiye'den Fas'a ithal edilmelerinde halihazırda %15,75 ithalat vergisi oranı uygulanmaktadır (zira MFN oranı %17,50'tur, bunun STA Tadil Anlaşması uyarınca getirdiği "MFN'in %90'ı" oranı %15,75 etmektedir). Ürünlerin STA ve STA Tadil Anlaşmasına göre ithal edilebilmesi için EUR-1 veya EUR-MED menşe şahadetnamelerinin ibraz edilmesi gerekmektedir.

4.10 Sektörde Standartlar

Plastikler ve Mamullerinin Fas'a ithal edilmebilmeleri için, menşlerinden bağımsız olarak, Fas'ın uyguladığı zorunlu standartlara uygun olmaları gerekmektedir. Fas'a ithal edilen veya ülkede üretilen plastikler ve mamulleri için çeşitli Fas standartları (NM) zorunludur. Bunlara ilişkin bir liste aşağıda verilmektedir:

- NM ISO 7751: Kauçuk ve plastik hortumlar ve esnek borular;
- NM 05.2.054 Plastikler- Tarım ve bahçe işlerinde kullanılan termoplastik filmleri;
- NM 05.2.055: Plastikler- Balya sarma için esnek termoplastik filmler;
- NM 05.2.057: Tarım ve bahçecilikte kullanılan termoplastik örtü filmleri;
- NM EN 13207: Plastikler- Tarımsal kullanım için termoplastik silaj filmleri ve kılıfları;
- NM 05.2.059: Plastikler- Tarım ve bahçe işleri için plastik filmler;
- NM 05.2.215: Kauçuk destek cihazları;
- NM EN 16436-1: Propan, bütan ve bunların buhar karışımlarıyla kullanım için kauçuk ve plastik hortumlar, borular ve esnek hortumlar;
- NM ISO 8095: Branda kumaşlarında kullanılan PVC kaplı tekstil alt tabakaları;
- NM EN 13476-2: Yeraltına gömülü basınçsız kanalizasyon bağlantıları ve toplayıcılar için plastik boru sistemleri- Uygulanmamış PVC, polipropilen (PP) ve polietilen (PE) malzemelerinden yapılmış boru sistemleri.
- NM ISO 1452-3; NM ISO 1401-1; NM EN 13476-3: Su temini için plastik boru sistemleri, yer altı ve yer üstü basınçlı kanalizasyon bağlantıları için PVC U.

- NM ISO 15877-2; NM ISO 15877-3: Sıcak ve soğuk su tesisatları için plastik boru sistemleri (PVC C);
- NM ISO 15876-2; NM ISO 15876-3: Sıcak ve soğuk su tesisatları için plastik boru sistemleri - Polibüten (PB);
- NM EN 17176-2: Su temini, kanalizasyon bağlantıları ve toplayıcıları ile basınçlı sulama sistemleri için plastik boru sistemleri, yer altına gömülü veya yer üstü- Plastikleştirilmemiş PVC
- NM 05.5.337: Basınçlı su taşımacılığı için plastik boru sistemleri PVC boru tertibatları için doğrulama protokolü
- NM ISO 5774: Plastik hortumlar- Basınçlı hava uygulamaları için tekstil takviyeli tipler;
- NM ISO 6224: Su için tekstil takviyeli genel amaçlı termoplastik borular;
- NM NM 05.5.380: Yeraltı telekomünikasyon hatları için plastikleştirilmemiş (PVC-U) polivinil klorür (PVC-U) borular ve bağlantı parçaları.
- NM ISO 1452-2: Su temini için plastik boru sistemleri, yer altı ve yer üstü kanalizasyon bağlantıları ve toplayıcılar, basınçlı poli (vinil klorür) (PVC U);
- NM EN 1329-1: Bina yapısı içinde atık su ve kanalizasyonun (düşük ve yüksek sıcaklıklarda) tahliyesi için plastik boru sistemleri. Plastikleştirilmemiş PVC U;
- NM EN 1451-1: Bina yapısı içinde atık su ve kanalizasyonun (düşük ve yüksek sıcaklıklarda) tahliyesi için kullanılan plastik boru sistemleri- Polipropilen (PP);
- NM 05.6.121: Plastikler- Toprağa gömülü sulama sistemleri için plastikleştirilmemiş (PVC U) borular;
- NM ISO 15875-1: Sıcak ve soğuk su tesisatları için plastik boru sistemleri- Çapraz bağlı polietilen (PE-X);
- NM ISO 4437: Doğalgaz dağıtım şebekeleri için yer altı polietilen (PE) boru hatları;
- NM EN 12201-2; NM EN 12201-3; NM EN 12201-4: Su temini ve basınçlı kanalizasyon bağlantıları ve toplayıcıları için plastik boru sistemleri- Polietilen (PE);
- NM EN 12201-3: Su temini ve basınçlı kanalizasyon bağlantıları ve toplayıcıları için plastik boru sistemleri- Polietilen (PE);
- NM ISO 15874-2; NM ISO 15874-3: Sıcak ve soğuk su tesisatları için plastik boru sistemleri- Polipropilen (PP);
- NM ISO 15874-5: Sıcak ve soğuk su tesisatları için plastik boru sistemleri. Polipropilen (PP);
- NM ISO 15875-2; NM ISO 15875-3: Sıcak ve soğuk su tesisatları için plastik boru sistemleri- Çapraz bağlı polietilen (PE-X);
- NM ISO 8873 Sert hücreli plastikler- Binaların ısı yalıtımında kullanılan poliüretan köpük.

Fas'ın 77-15 sayılı Kanunu tek kullanımlık plastik poşetlerin ülke genelinde üretimini, ithalatını, ihracatını, pazarlamasını ve kullanımını yasaklamakta olup, 1 Temmuz 2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ek metinlerde, yasaklanmayan poşetlerin (çöp poşetleri, dondurucu poşetleri) özellikleri belirtilmiştir.

4.11 Sektörde Etiketleme

Etiketleme, zorunlu standartlara (Ürünler ve Hizmetler Güvenliğine ilişkin 24-09 sayılı kanun) tabidir ve etiketleme konusunda uyumluluk Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından kontrol edilmektedir. Etiket üzerinde olması gereken gerekli bilgiler: Etiketle ürün adı, üretici veya ithalatçının adı/adresi, net ağırlık ve kullanım önlemleri yer almalıdır. Etiketle üzerindeki bilgiler net, okunabilir ve zorunlu olarak Arapça dilinde yazılması gerekmektedir. Diğer dillerin kullanılması isteğe bağlıdır.

Geri dönüştürülmüş plastik için ambalajda, plastik reçine türü (PET, HDPE, PVC, LDPE, PP, PS, Diğerleri) 1 ile 7 arasında bir sayı içeren geri dönüşüm logosu Möbius üçgen ile belirtilmelidir. Fas mevzuatı, geri dönüştürülmüş plastik malzemenin gıda ile doğrudan temas eden ambalajlarda yeniden kullanılmasını yasaklamaktadır (Atık yönetimi ve bertarafına ilişkin 28-00 sayılı Kanun).

Gıda için kullanılan plastiklerin etiketlemesi, tehlikeli maddelerin geçişinin olmamasını garanti eden standartlarına uygun olmalıdır. Gıda ürünlerinin etiketlerinde uyumsuzluk tespit edildiğinde, üreticilerin veya bu ürünleri piyasaya sürmekten sorumlu olanların, yetkili makamlar tarafından belirlenen süre içinde bu ürünleri piyasadan çekmeleri gerekmektedir.

Öte yandan, 77-15 sayılı kanuna göre, sınai veya tarımsal kullanımı için plastik torbaları, izotermik plastik poşetleri, dondurucu plastik poşetleri, ev atıkları toplaması için kullanılan plastik torbaları, ev atıkları dışında diğer atıkların toplamasında kullanılan plastik torbaları sadece kullanım amaçlarına yönelik kullanılabilir. Kullanım amaçları veya kategorilerine göre, bir işaret (marquage) veya baskı taşımaları gerekmektedir. Bu işaretleme süreci, Fas Standartlar Kurumu (IMANOR)'un Direktörü kararıyla onaylanan NM11.4.050, NM EN 14867, NM 05.6.300, NM EN 13592, NM ISO 16103, NM 00.2.311 Fas Standartlarına göre gerçekleştirilmektedir.

4.12 Sektörde Ambalajlama

Plastik ambalaj aşağıdaki şartlara uyması gerekmektedir:

- Gıdaya zarar vermemeli
- Kimyasal migrasyon sınırlarına uymalı
- Mekanik olarak dayanıklı olmalı
- İzlenebilirlik ve etiketlemeye olanak sağlamalı
- Çevresel gereklilikleri karşılamalı

Ambalajlarda genellikle geri dönüşüm sembolü (geri dönüşüm malzemesinden üretilmiş ise), plastik türü (PET, PP, PE...), üretici bilgileri ve üretim parti numarası yer almalıdır.

Fas'ta plastik ambalajlar, tek kullanımlık plastik poşetlerin (özellikle alışveriş poşetlerinin) üretimini, ithalatını ve kullanımını yasaklayan 77-15 sayılı Kanun ile düzenlenmektedir. Sadece sınai, tarımsal, yalıtımlı veya dondurucu poşetlerine izin verilmektedir. Bu yasa, biyolojik olarak parçalanabilen poşetlerin ve kumaş poşetlerin kullanımını teşvik etmektedir. Pazara erişim için Fas Standardizasyon Kurumu IMANOR'un NM (Fas Standartları) şartlarına uyulması zorunludur.

Fas'ta IMANOR tarafından yönetilen plastik ambalaj standartları, özellikle gıda ürünlerine bileşenlerin geçişiyle ilgili NM 11.4.006 standardı olmak üzere, sıkı uyumluluk kontrolleri uygulamaktadır.

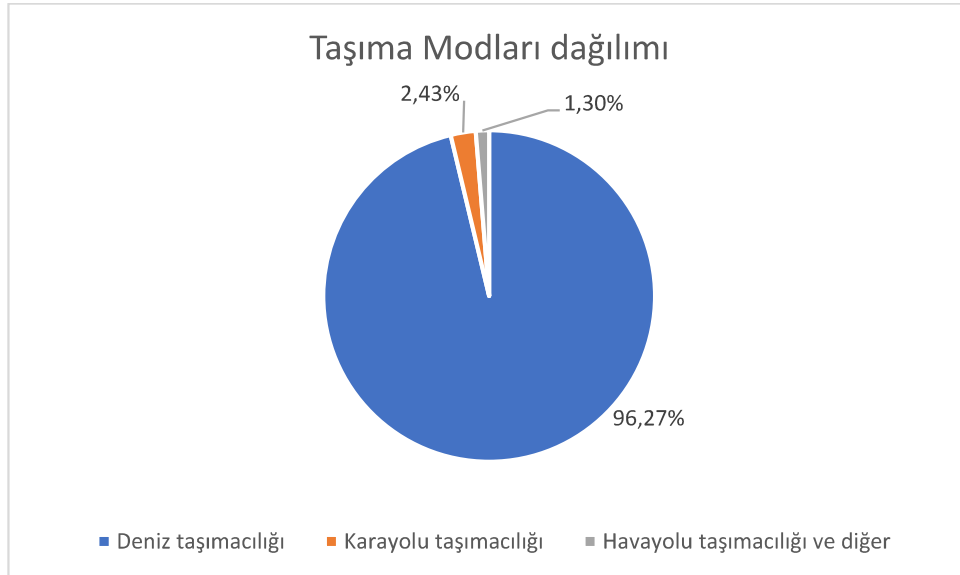
Gıda ambalajı standartları: Gıda maddeleriyle temas etmesi amaçlanan plastik ambalajlar, gıda sınıfı plastik ambalaj standartlarına uygun olarak oluşturulan standart, gıdaya geçen madde miktarını sınırlayarak gıda güvenliğini garanti eder ve genellikle Avrupa düzenlemeleriyle uyumlu olarak 10 mg/dm² genel migrasyon sınırına uymalıdır. Malzemeler, bu değerlerin ötesinde bileşenlerini gıdaya salamazlar.

Tehlikeli maddeler için tasarlanmış plastik ambalajlar, mekanik ve fiziksel özellikleri belirleyen NM 11.4.003 kapsamında, özel gümrük kontrole tabidir. Fas'ta plastik ambalajlar için zorunlu olarak uygulanan standartlar şunlardır:

- NM 11.4.001: Polietilenden yapılmış büyük torbalar
- NM 11.4.006: Gıda ürünlerine plastik bileşenlerin geçişi
- NM 11.4.050: Sınai veya tarımsal kullanımı için plastik torbaları
- NM 11.4.003: Tehlikeli maddeler için tasarlanmış, ambalajsız plastik kaplar.
- NM 11.4.019: Plastik ambalaj-plastik omuz torbaları
- NM 11.4.020: omuz torbaları hariç tüketim ürünlerine ilişkin plastik torbaları
- NM 05.6.300/2016: Plastik malzemeden yapılmış izotermik torbalar
- NM EN 13592: Evsel atıkların toplamasına yönelik plastik torbaları
- NM EN 13956: Esnek su yalıtım levhaları Plastik ve elastomerik çatı su yalıtım levhalarıNM 13.952: Çöp plastik torbaları
- NM 00.2.311: Tıbbi atıkları için kullanılan plastik torbaları
- NM ISO 18601: Plastik ambalajların çevresel yönetimi
- NM ISO 22000: Ambalaj zincirinde gıda güvenliği
- NM ISO 9001: Ambalaj şirketleri için kalite yönetimi

4.13 Lojistik (nakliye süresi, en fazla tercih edilen taşıma modları, güzergahlar v.b.)

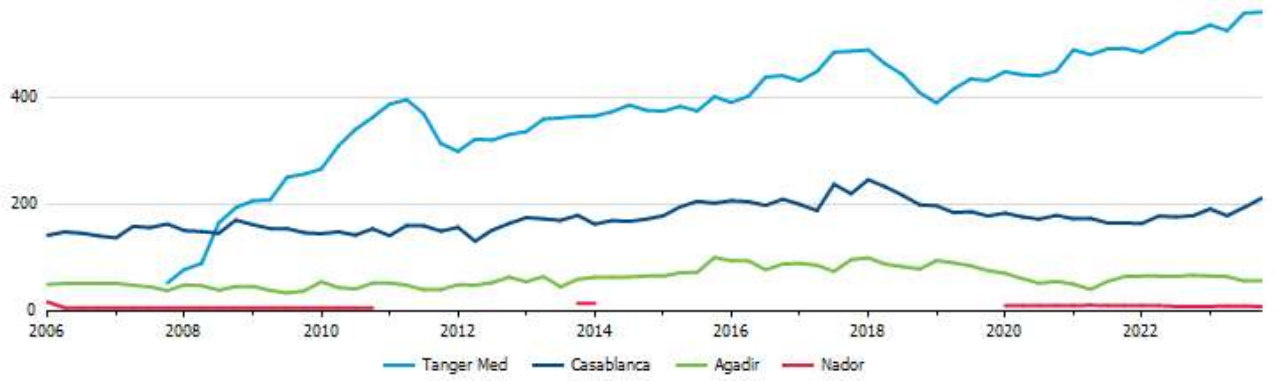
Deniz taşımacılığı, ülkenin dış ticaretinde kullandığı taşıma modlarının %96'sından fazlasını kapsayarak Fas'ta uluslararası ticaretin ana kanalını temsil etmektedir. Karayoluyla yapılan dış ticaret faaliyetleri ise toplam taşımacılığın %2,43'ünü oluşturmaktadır.

Ülkenin Dış Ticaretinde Kullandığı Taşıma Modları (Dolar bazında ve yüzdesel dağılımı)

Önemli sayıda yük gemisi bulunmasına rağmen, pazarın %80'inden fazlası CMA CGM, MSC ve Maersk şirketleri tarafından kontrol edilmektedir.

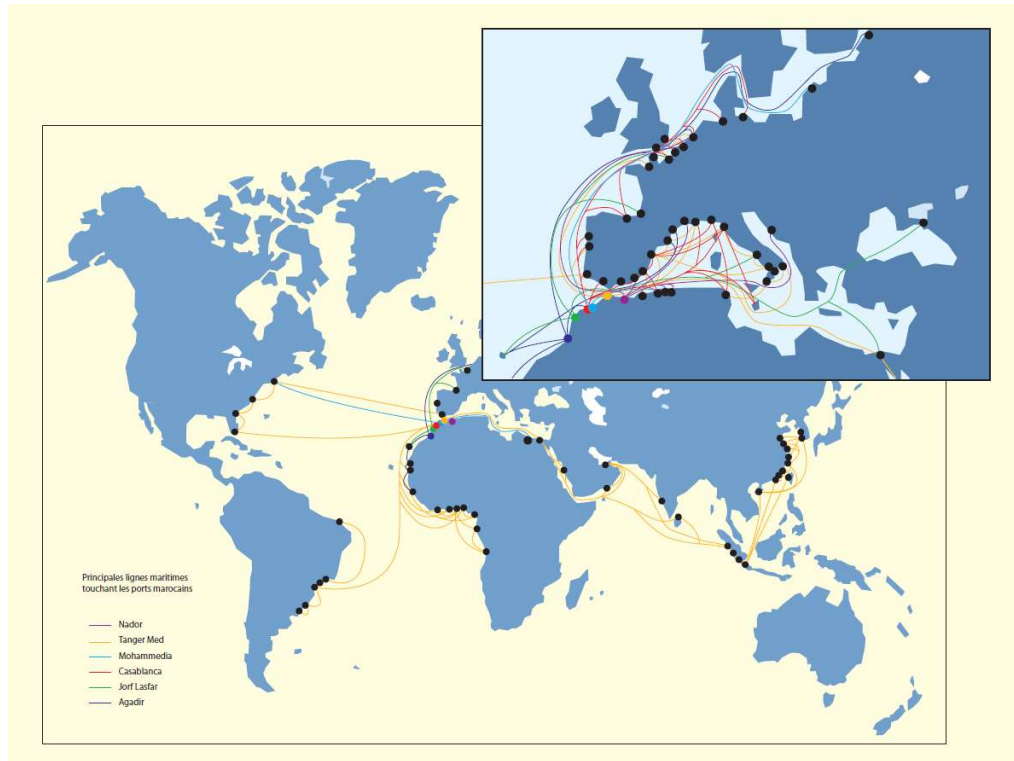
Aşağıda Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Örgütü Deniz Bağımlılığı Endeksinde ülkenin en önemli limanlarının aldığı puan gelişimine yer verilmektedir:

Öte yandan, Tanger Med Special Agency tarafından yönetilen Tanger Med limanı 70 ülkede bulunan 180 limana bağlıdır. Tanger Med limanı diğer limanlar arasındaki yolculuk 3 gün (Avrupa), 10 gün (Güney Amerika) ya da 20 gün (Çin) sürebilmektedir. Afrika düzeyinde, liman 22 Afrika ülkesinde bulunan 40 limana bağlıdır. 2024 Dünya Bankası Konteyner Limanı Performans Endeksi'ne (CPPI) göre, Fas'ın Tangier-Med Limanı beşinci sırada yer almaktadır. Tanger-Med Limanının bağlı olduğu diğer limanlar arasındaki hatlara ilişkin bilgilere aşağıdaki bağlantıdan ulaşmak mümkündür:

<https://www.tangermedport.com/fr/service/services-logistiques/connectivite/>

Faslı limanlarından düzenli olarak geçen rotalar aşağıdaki haritada gösterilmektedir:

Uluslararası Karayolu Taşımacılığı TIR:

2024 yılı itibarıyla ulusal TIR trafiği **544.609** üniteye ulaşmış olup, bu hacmin %95,3'ü Tanger Med limanı üzerinden gerçekleştirilmiştir. Toplam trafik hacmi, 2023 yılına göre %8,1 oranında bir artış göstermiştir.

2024 Yılı Liman Bazında TIR Trafiği Dağılımı:

- Tanger Med Limanı: %95,3
- Nador Limanı: %4,5
- Kazablanka Limanı: %0,1

4.14 Dağıtım Kanalları

Fas, halen geleneksel pazar yapısını sürdüren ülkelerden biridir. Ürünler Kazablanka merkezli olarak örgütlenmiş olan sektörel bazda büyük distribütör ve ithalatçılar tarafından Fas'ın şehirleri içerisinde yer alan “Medina” denilen alanlara dağıtılmaktadır. Ürünler burada son dağıtıcıya (yahut oraya gelen nihai tüketicilere) ulaştırılmaktadır. Ürünler Fas'ta çoğunlukla küçük esnaf olarak tabir edilebilecek (bakkal vb.) dağıtıcılar tarafından nihai tüketiciye ulaştırılmaktadır. Tüm perakende sektörünün içerisinde bu şekilde gerçekleştirilen geleneksel ticaretin payı son derece yüksek ve yaklaşık %69 seviyesindedir.

Fas'ın dağıtım pazarının toplam değerinin yaklaşık 200 Milyar Dirhem (yaklaşık 22 milyar ABD doları) olduğu düşünüldüğünde geleneksel ticaretin payının önemi daha iyi anlaşılmaktadır. Sektörün GSYH'ya katkısı %8 olarak değerlendirilirken, ülkenin ikinci istihdam sağlayıcısı olarak nitelendirilmektedir. Modern dağıtım kanalları gelişmekle birlikte, halen seviyesi % %31 civarındadır.

Modern dağıtım alanında bulunan başlıca firmalar Marjane (Faslı), Label Vie (Fransız), BİM (Türk), Aswak Assalam (Faslı), Kazyon'dur (Mısırlı). Fas'ın distribütörlük pazarına yeni giren Kazyon market zinciri, 2025 yılı itibarıyla yaklaşık 200 mağaza açmıştır.

4.15 E-Ticaret (Sınır Ötesi E-Ticaret/E-İhracat)

4.15.1 Ülkedeki Pazaryerleri

Ülkede bilinirliği en yüksek e-ticaret platformları aşağıdaki gibidir:

JUMIA: <https://www.jumia.ma/>

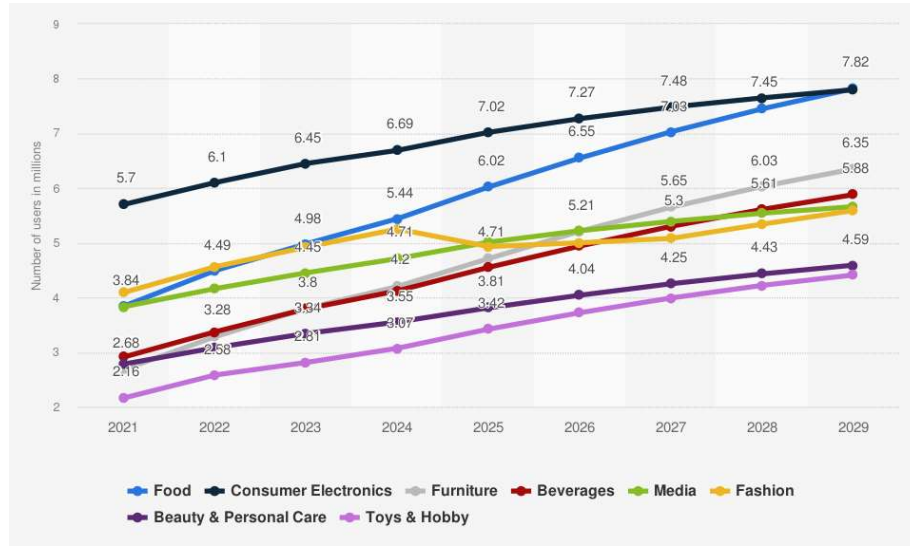
BOUTIKA: <https://www.boutika.co.ma/>

SOLOSTOCKS: <https://www.solostocks.ma/>

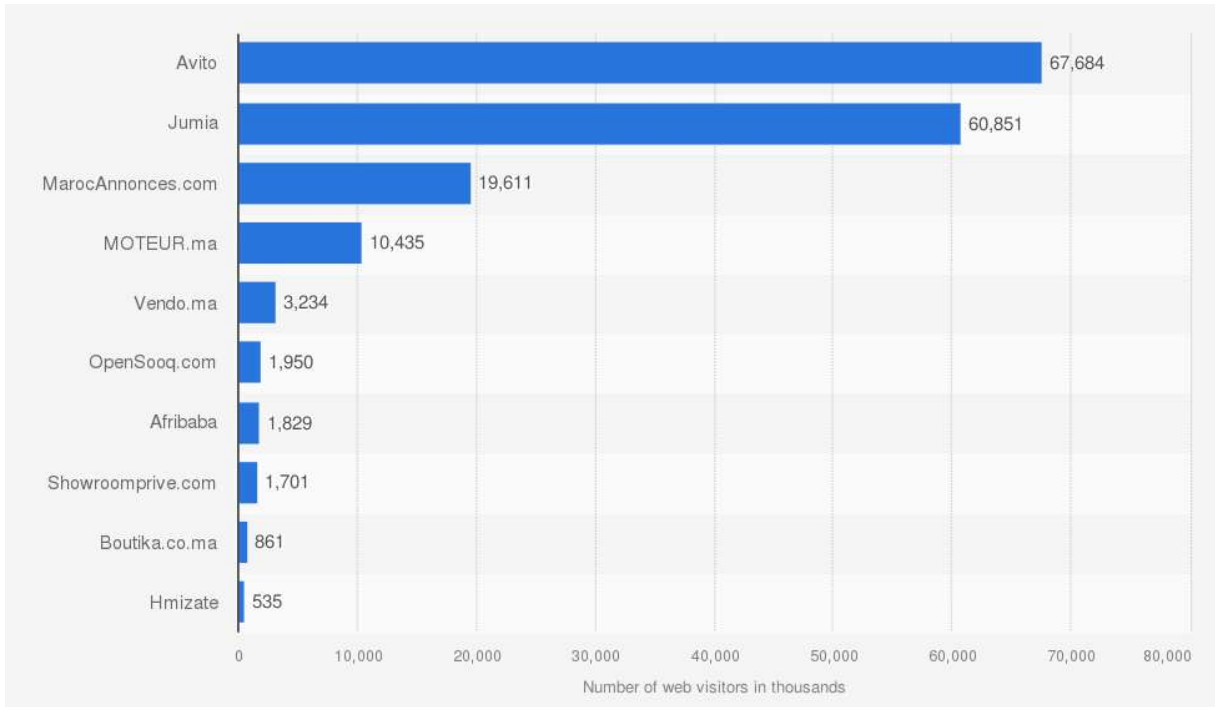
YAANDO: <https://www.yaando.com/>

Avito: <https://www.avito.ma>

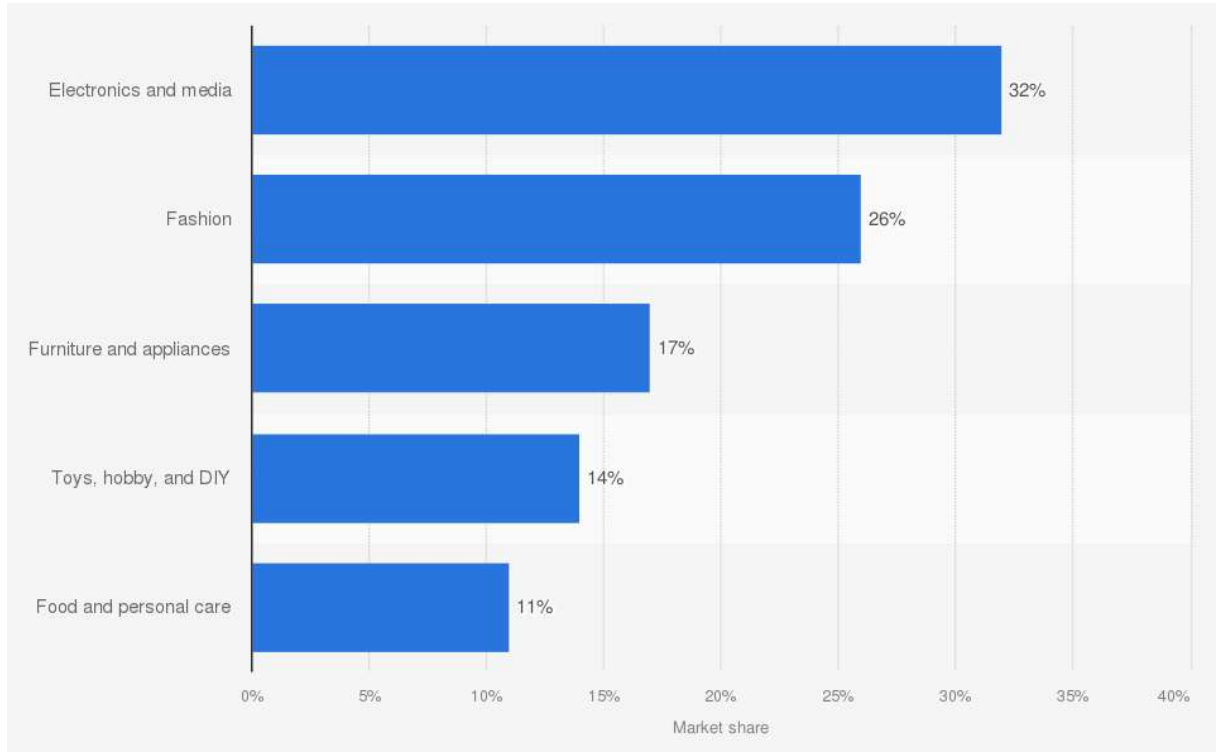
Segmentlere göre 2021'den 2029'a kadar Fas'taki e-ticaret kullanıcı sayısı (Milyon):

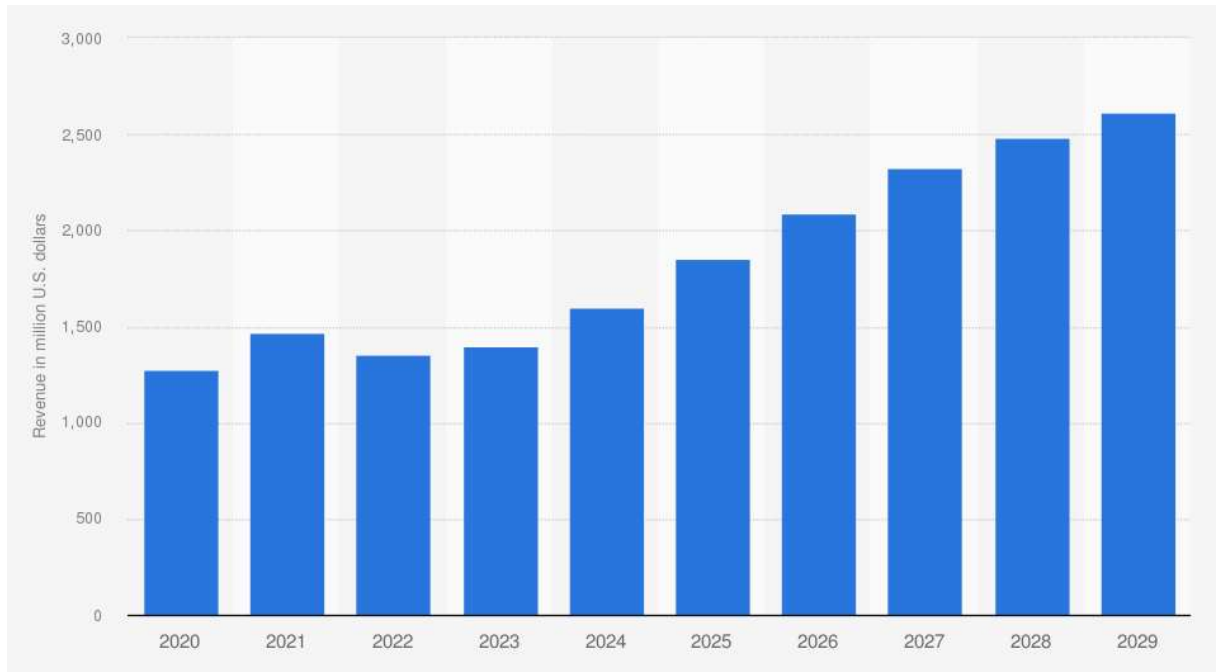
2020 itibarıyla Fas'ın önde gelen pazaryerlerinin ziyaretçi sayısı (1.000 ziyaretçi):

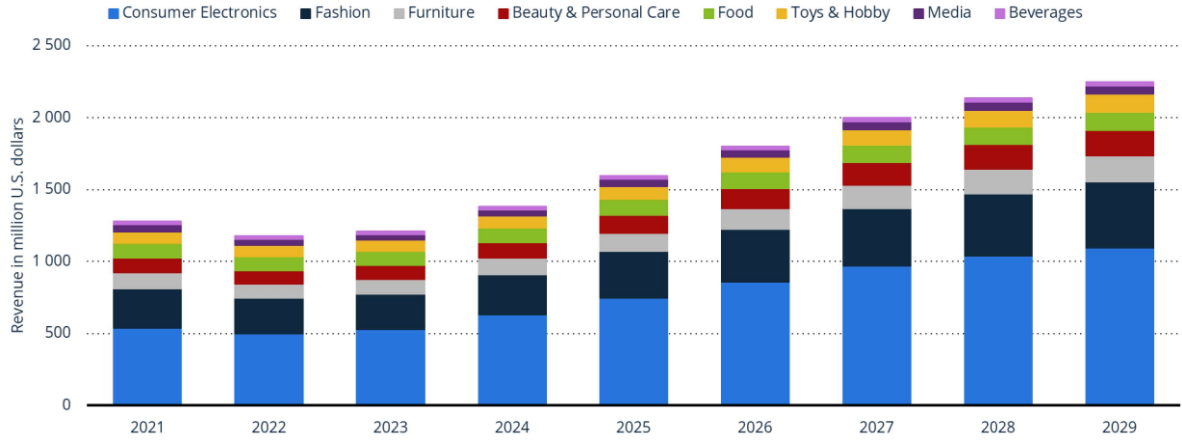
2022 itibarıyla Fas'ta lider e-ticaret segmentleri:

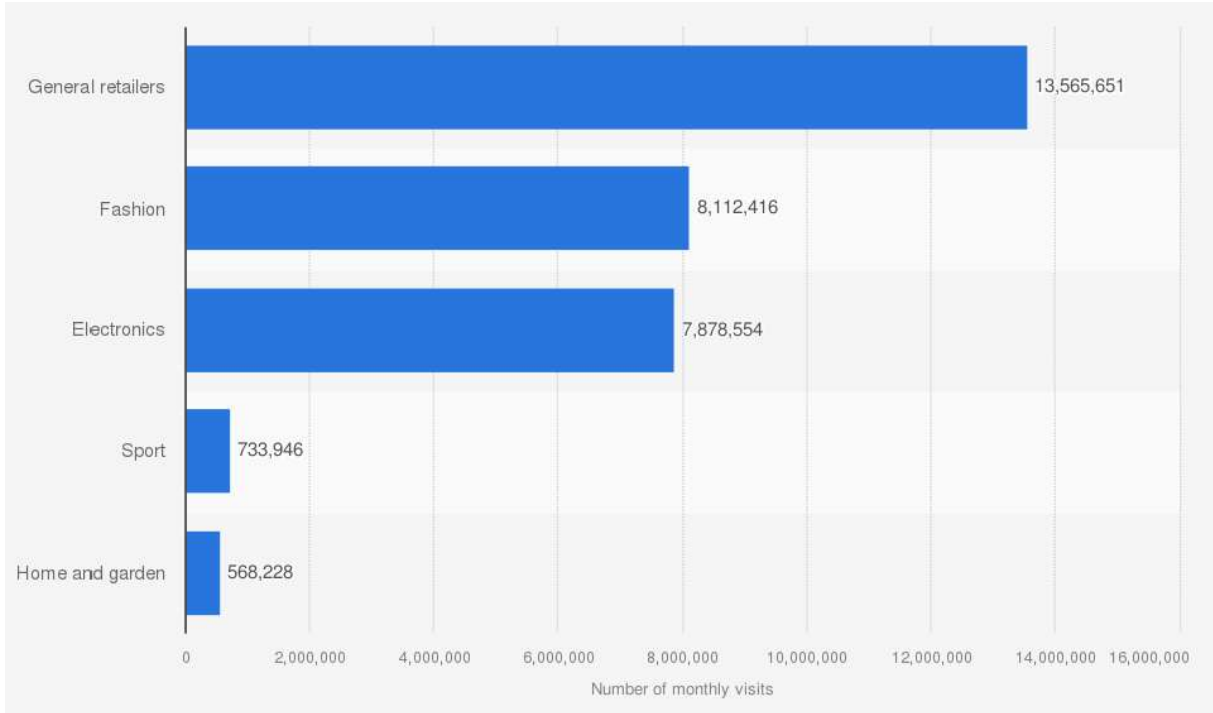
2020-2029 Fas'taki e-ticaret pazarının geliri (Milyon Dolar):

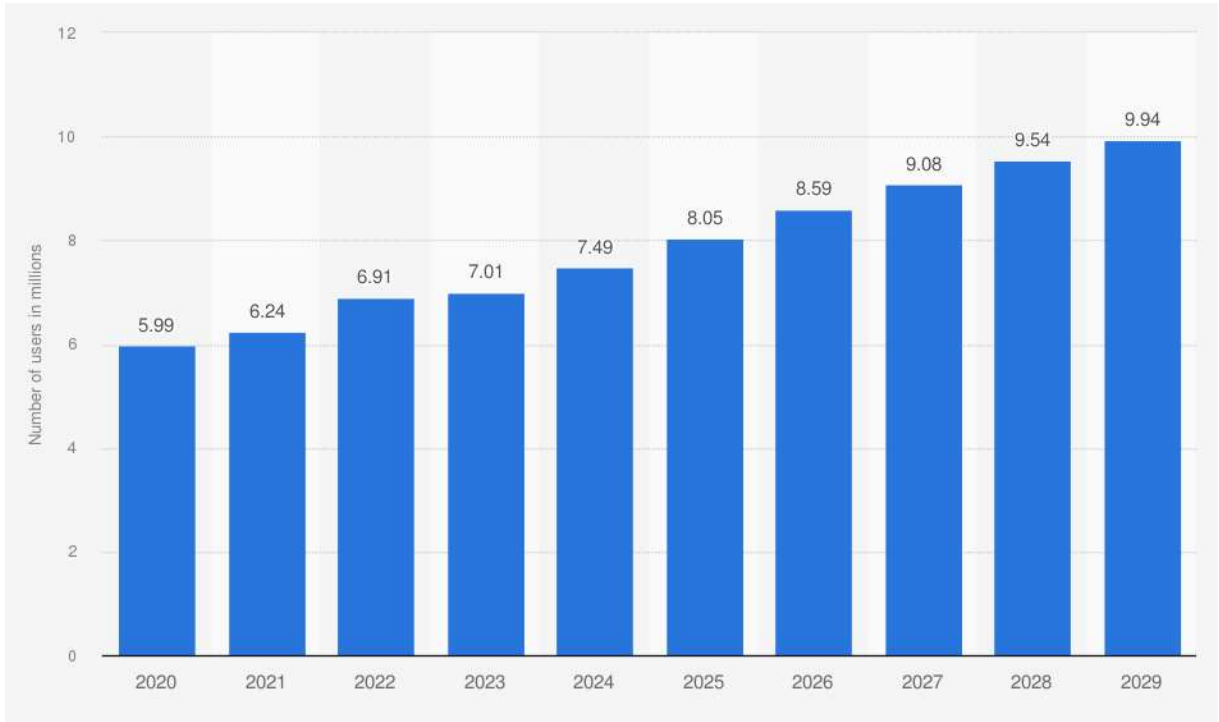
2020-2029 Fas'taki e-ticaret pazarının segment bazında geliri (Milyon Dolar):

2022 itibarıyla Fas'taki en popüler e-ticaret sitesi kategorileri aylık ziyaret sayısı:

2020-2029 Fas'ta e-ticaret kullanıcı sayısı (Milyon):

4.15.2 Özel Günler ve Bayramlar

Tarih	Tatil Adı
01 Ocak 2026	Yılbaşı
11 Ocak 2026	Bağımsızlık Manifestosu Yıldönümü
14 Ocak 2026	Amazigh (Berberi) Yılbaşı
20-21 Mart 2026	Ramazan Bayramı (Eid al-Fitr)
01 Mayıs 2026	İşçi Bayramı
27-28 Mayıs 2026	Kurban Bayramı (Eid al-Adha)
16 Haziran 2026	Hicri Yılbaşı (1 Muharrem)
30 Temmuz 2026	Taht Bayramı
14 Ağustos 2026	Oued Eddahab'ın Geri Alınması
20 Ağustos 2026	Kral ve Halkın Devrimi Yıldönümü
21 Ağustos 2026	Gençlik Bayramı (Kral VI. Muhammed'in Doğum Günü)
25-26 Ağustos 2026	Mevlid-i Nebevi
31 Ekim 2026	Birlik Bayramı
06 Kasım 2026	Yeşil Yürüyüş Yıldönümü
18 Kasım 2026	Bağımsızlık Bayramı

4.15.3 En Çok Kullanılan Sosyal Medya Platformları

Sosyal Medya Platformu	Kullanıcı Sayısı
Facebook	22,8 Milyon
YouTube	21,6 Milyon
TikTok (18+ yaş)	16,7 Milyon
Instagram	15,1 Milyon
Snapchat	7,64 Milyon
Messenger	7,10 Milyon
LinkedIn (Üye)	6,90 Milyon
Threads	1,10 Milyon
X (Twitter)	1,08 Milyon
Reddit	801 Bin

4.15.4 E-Ticaretteki Gümrük Vergileri ve Muafiyetleri

Daha önce, mutad meskeni Fas'ta bulunan gerçek ya da tüzel kişilere elektronik ticaret yoluyla gönderilen ve alkollü içecekler ve tütün hariç değeri 1.250 Dirhemi geçmeyen ürünler ithalat vergisinden muaftı. Fas Gümrük ve Dolaylı Vergi İdaresinin 01 Temmuz 2022 tarih ve 6346/210 sayılı sirkülerinin yürürlüğe konulması ile, elektronik ticaret vasıtasıyla satın alınan tüm ürünler ithalat gümrük vergilerine tabi olmuştur.

Kişisel kullanıma mahsus kitap veya benzeri basılı yayın gümrük vergilerinden muaftır. Değeri 1.250 dirhemi geçmeyen, kişiden kişiye doğrudan gönderilen ve ticari nitelikte olmayan ürünler gümrük vergilerinden muaftır.

Gönderinin, Fas'ın sınır noktasındaki gümrük bürosunda olduğunu bildiren ve gönderiye ilişkin vergi ödenmesi adına en yakın posta ofisine gidilmesinin talep edildiği kısa bir mesaj alıcıya gönderilmektedir. Vergilerin ödenmesi halinde, gönderi, alıcının kapısına teslim edilmektedir. Gümrük vergisi ile birlikte, posta ve yakıt ücretleri ödenmektedir, ör: 1,74 Avroluk (20 dirhem) bir gönderim için, gümrük vergisi olarak 11,13 Dirhem, posta ücreti olarak 45,6 Dirhem, ve yakıt ücreti olarak 12 Dirhem ödenmektedir. Gönderinin değerini 10'a katlayıp 17,4 Avroluk bir gönderim yapıldığında, gümrük vergisi olarak 111,3 Dirhem, posta ücreti olarak yine 45,6 Dirhem (sabit), ve yakıt ücreti olarak yine 12 Dirhem (sabit) ödenmektedir. Son dönemde, bu vergi uygulaması gevşetilmiş olup sadece ticaret amaçlı gönderimlerde münhasır tutulmaya başlanmıştır.

4.15.5 E-Ticarete Yönelik Düzenlemeler

Sınır Ötesi E-Ticaret Kapsamında	Gıda ürünlerinde, Gıda Ürünleri Sağlık Güvenliği Ulusal Ofisi (ONSSA)'nin Veteriner Sağlık Sertifikası ve Bitki Sağlığı Sertifikası; et ürünlerinde Fas Standardizasyon Kurumu (IMANOR)'nun Helal
----------------------------------	---

İthalat İçin Gerekli Belgeler	Sertifikası; ilaç, kozmetik ve medikal cihazlarda Sağlık Bakanlığında Tescil Sertifikası; belli bir miktar aşıldığında sanayi ürünlerinde uygunluk kontrolü kuruluşlarından uygunluk sertifikası.
Yasak Eşya	Patlayıcı ve patlayıcı tozlar, ikinci el giysiler, ikinci el veya kullanılmış lastikler, halojenlenmiş yakıt bazı türevleri, halojenli türevleri kullanılan soğutma ekipmanları, motorlu taşıtların kullanılmış şasileri.
Kısıtlı Eşya	Gıda ürünlerinde, Gıda Ürünleri Sağlık Güvenliği Ulusal Ofisi (ONSSA)'nin Veteriner Sağlık Sertifikası ve Bitki Sağlığı Sertifikası; et ürünlerinde Fas Standardizasyon Kurumu (IMANOR)'nun Helal Sertifikası; ilaç, kozmetik ve medikal cihazlarda Sağlık Bakanlığında Tescil Sertifikası; belli bir miktar aşıldığında sanayi ürünlerinde uygunluk kontrolü kuruluşlarından uygunluksertifikası

4.15.6 E-Ticarete Yönelik Lojistik Hizmetleri (Hızlı kargo ve sipariş karşılama hizmetleri (fulfillment) sunan firmalar v.b.)

Resmi Posta Ofisi	Barid Al Maghrib (Poste Maroc) SA
En Yaygın Hızlı Kargo Firmaları	DHL Express, FedEx, UPS, Chronopost, Amana (Poste Maroc), Speedaf

4.16 Tanıtım ve Pazarlama

Fas pazarına girişte en etkili yöntem, ikili görüşmeler ve sektörel fuar katılımlarıdır. Faslı ithalatçıları kültürel yapıları gereği yüz yüze iletişimi çok önemsemekte ve ticari ilişkinin bir aşamasında mutlaka Türkiye'deki üretim tesislerini ziyaret etmek istemektedir. Ülkede bazı sektörlerde görülen monopol veya oligopol yapılar nedeniyle, başlangıç aşamasında güçlü bir yerel partnerle çalışmanın önemli bir avantaj sağladığı söylenebilir. Ancak uzun vadede pazar payını korumak için firmalarımızın yerelleşmesi ve kendi şubelerini açmaları ("B Planı") stratejik bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.

Tanıtım faaliyetlerinde, özellikle makine ve teknik destek gerektiren plastik ekipmanlarında "satış sonrası hizmet" vurgusu Fas'taki başarı için önem taşımaktadır. Faslı işletmelerin teknik bilgi eksikliği olabileceği varsayılarak, kurulum, montaj ve eğitim gibi konularda sözleşme sınırlarının ötesinde destek verilmesi, sonraki satışları doğrudan etkileyen en güçlü pazarlama araçlarından biri olmaktadır. Dağıtım ağı kuvvetli ortaklıklar kurmak, sadece Kazablanka gibi merkezlerde değil, Fas'ın gelişmekte olan diğer bölgelerine ulaşmak için de gereklidir. Dijital mecralarda ise Türk plastik ürünlerinin Avrupa standartlarındaki kalitesi, enerji verimliliği ve çevre dostu üretim süreçleri ön plana çıkarılmalıdır.

4.17 Sektörde Tüketici /Alıcı Tercihleri ve Son Trendler

Fas plastik pazarında alıcı tercihleri kalite algısı, kültürel sempati ve lojistik hızın birleşimiyle şekillenmektedir. İspanya ve Fransa gibi ülkeler tarihsel bağları nedeniyle güçlü bir imaja sahip olsalar da, Türk plastik ürünleri günümüzde bu ülkelerle aynı kalite kategorisinde görülmekte, hatta fiyat-performans avantajıyla daha çok tercih edilmektedir. Özellikle orta gelir grubundaki Faslı tüketiciler nezdinde "Türk Malı", kaliteli ürünle eşdeğer durumdadır. Türk dizilerinin yaygınlığı ve kültürel benzerlikler, Türk ürünlerine yönelik ciddi bir sempati yaratmakta, bu da özellikle mutfak eşyaları ve ambalaj gibi son tüketiciye dokunan alanlarda Türkiye'yi "ilk tercih" konumuna taşımaktadır.

Sektörel ve Teknik Trendler:

- Yeşil Dönüşüm: "Yeşil Sanayi" vizyonu doğrultusunda, kurumsal alıcılar artık biyobozunur (biodegradable) ve geri dönüştürülmüş polimer (r-PET, r-PP) kullanımını şart koşmaktadır.
- Hammadde ve Teknoloji: Veriler, Türkiye'den ithal edilen birincil formdaki polimerler (HS 3907) ve propilen polimerleri (HS 3902) kalemlerinde 2023-2024 arasında ciddi bir artış olduğunu göstermektedir. Bu, Faslı üreticilerin Türkiye'yi hammadde tedarikinde "stratejik ortak" olarak gördüğünü göstermektedir.
- Endüstriyel Verimlilik: Sanayi tipi alıcılar, yüksek enerji maliyetlerini düşürmek için yeni makine yatırımlarında enerji verimliliği ve Endüstri 4.0 uyumluluğunu birinci öncelik olarak belirlemiştir. AB'nin ithalat politikaları Fas'ta hem devlet hem de özel sektör tarafından oldukça önemsenmekte ve takip edilmektedir.
- Otomotiv ve İnşaat: Tanca ve Kenitra gibi bölgelerdeki otomotiv devleriyle çalışan yan sanayi firmaları için lojistik yakınlık ve teknik hassasiyet önemlidir ve Türk üreticilerinin imajı olumludur. Ayrıca plastik tüpler (HS 3917) ve inşaat malzemeleri (HS 3925) ithalatındaki artış da ülkedeki altyapı projelerinde Türk ürünleri yönünde yapılan tercihleri göstermektedir.

4.18 Sektörde Vergiler (gümrük vergisi, katma değer vergisi, özel tüketim vergisi, ilave gümrük vergisi, anti damping vergisi v.b.)

Fas'a Türkiye'den ithal edilen plastik ve mamullerine uygulanan vergilerin detayına aşağıda yer verilmektedir:

- İthalat vergisi: %0
- Parafiskal vergi: %0.25
- Katma değer vergisi: %20
- Plastik üzerinde ekolojik vergi: %1

3926.90.92.90 GTİP ile kayıtlı ürünlerin Türkiye'den Fas'a ithalatında ise %15,75 ithalat vergisi uygulanmaktadır. Bu GTİP kodu altındaki ürünler, Türkiye ile Fas arasında var olan Serbest Ticaret Anlaşmasını Tadil Eden Anlaşmanın EK1 listesinde (Annexe I) yer alması nedeniyle halihazırda Anlaşma gereğince 2027 yılına kadar MFN oranının %90'nına tabi durumdadır (MFN oranı %17,5 olduğundan dolayı $\%17,5 \times \%90 = \%15,75$)

Fas'a ithalatla uygulanan vergi oranları, Fas Gümrük İdaresince vergi sorgulama sistemi (ADIL Platformu, adres: <https://www.douane.gov.ma/adil/>) kullanılarak öğrenebilmektedir.

4.19 Sektöre Yönelik ve Genel Tarife Dışı Engeller

Halihazırda, Fas plastik pazarında Türk ihracatçıları için gümrük vergilerinden ziyade teknik düzenlemeler ve fikri mülkiyet korumasına dayalı denetim mekanizmaları temel belirleyici unsur durumundadır. Bu kapsamda öne çıkan en önemli unsur zaman zaman teknik engel etkisi gösterebilen, Fas Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından yürütülen Uygunluk Denetimi (VoC) programıdır. Plastik hammaddelerden işleme makinelerine kadar geniş bir yelpazedeki ürün grubu, Fas ulusal standartlarına (NM - Norme Marocaine) uyum sağlamak zorundadır. Yetkilendirilmiş kuruluşlarca yapılan bu denetimler sonucunda alınan uygunluk belgesi eksikliği, gümrük süreçlerinde ciddi gecikmelere ve yüksek depolama maliyetlerine yol açabilmektedir.

Sektöre yönelik bir diğer önemli teknik kısıtlama, plastik poşetlerin kullanımını ve ithalatını düzenleyen 77-15 sayılı yasadır. "Sıfır Mika" stratejisi çerçevesinde uygulanan bu yasa, geleneksel plastik ambalaj üreticileri için pazara giriş bariyeri oluştururken, sektörü biyobozunur ve geri dönüştürülebilir alternatiflere zorlamaktadır. Ayrıca, gıda ile temas eden plastik ürünler için Fas Gıda Güvenliği Ajansı (ONSSA) tarafından talep edilen özel sağlık sertifikaları ve içerik analizleri, pazar arzı öncesinde tamamlanması gereken zorunlu prosedürler arasındadır.

Teknik standartların yanı sıra, Fas Gümrük ve Dolaysız Vergi İdaresi'nin fikri mülkiyet haklarını korumaya yönelik yetkileri de tarife dışı bir denetim mekanizması olarak işlemektedir. Gümrük idaresi, tescilli bir marka sahibinin talebi üzerine, taklit veya yanıltıcı logolar taşıdığı düşünülen plastik ürünlerin, kalıpların veya makinelerin serbest dolaşımını durdurabilmektedir. Marka sahibinin sunduğu kanıtlar doğrultusunda, gümrük aşamasında el konulan taklit ürünlerin imhasına karar verilebilmekte, depolama, tahrip ve buna bağlı tüm operasyonel maliyetler ithalatçı firmanın sorumluluğuna bırakılmaktadır. Bu durum, Fas pazarına ürün sunan firmalarımızın marka tescillerini OMPIC nezdinde tamamlamış olmalarının ve orijinallik belgelerini gümrükte hazır bulundurmalarının önemini ortaya koymaktadır.

Son olarak, Fas'ın Avrupa Birliği (AB) ile uyumlu hale getirdiği etiketleme kuralları ve sınırda karbon düzenlemelerine yönelik hazırlıkları, yüksek karbon ayak izine sahip plastik ürünler için ek mali yükümlülükler ve teknik dokümantasyon gerekliliği yaratmaktadır. Türk ihracatçıların bu teknik engelleri aşmak için üretim süreçlerini yeşil dönüşüm kriterlerine göre kalibre etmeleri, pazardaki kalıcılıkları açısından her geçen gün daha önemli hale gelmektedir.

5. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Fırsatlar

Fas, endüstriyel dönüşüm süreci ve artan iç talebiyle Türk plastik sektörü için bölgesel bir cazibe merkezi durumundadır. İçinde bulunduğumuz dönem için Türk firmaları için öne çıkan fırsatlar şunlardır:

- Revize Menşe Kuralları (STA kapsamında)

Türkiye-Fas STA'sında uygulanacak menşe kurallarını Revize Pan-Avrupa-Akdeniz (PEM) Konvansiyonu menşe kuralları ile uyumlaştıran karar iki ülke arasında 25 Aralık 2025 tarihinde imzalanmış ve 1 Ocak 2026 itibarıyla devreye girmiştir. Karar daha esnek menşe kuralları sunmaktadır. Bu durum, Türkiye'den gelen plastik hammadde veya yarı mamullerin Fas'ta işlenerek

Avrupa pazarına "tercihli rejimle" sunulmasını kolaylaştırmakta ve Faslı sanayicilerin Türk tedarikçileri öncelikle tercih etmesine yol açmaktadır.

- Otomotiv ve Havacılık Yan Sanayiindeki Büyüme

Fas, Afrika'nın en büyük otomotiv üreticisi konumundadır (Renault ve Stellantis fabrikaları). Bu fabrikaların yerlilik oranını artırma stratejisi teknik plastik aksamlar, iç trim parçaları ve mühendislik plastiklerine olan talebi artırmıştır. Türk plastik enjeksiyon ve parça üreticileri için bu büyüme olan ekosisteme tedarikçi olma olasılığı önemli bir fırsat teşkil etmektedir.

- Sanayi Modernizasyonu ve Makine İhracatı

Faslı plastik üreticileri, Avrupa Birliği'nin "Yeşil Mutabakat" ve "Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması" (SKDM/CBAM) kriterlerine uyum sağlamak zorundadır. Bu durum, enerji verimliliği yüksek, çevre dostu ve dijitalleşmiş (Endüstri 4.0 uyumlu) Türk plastik işleme makineleri (enjeksiyon, ekstrüzyon, kalıplama) için ciddi bir talep artışı yaratmaktadır.

- Ambalaj Sektörü ve E-Ticaretin Yükselişi

Fas'ta hızla büyüyen perakende sektörü ve yaygınlaşan e-ticaret, yüksek kaliteli esnek ambalaj, gıda ambalajı ve lojistik plastikleri (palet, kasa vb.) ihtiyacını artırmıştır. Türkiye'nin bu alandaki üretim kalitesi ve hızlı teslimat yeteneği, Avrupa menşeli rakiplere karşı büyük bir üstünlük sağlamaktadır.

- Tarımsal Modernizasyon ("Yeşil Fas" Planı)

Fas'ın Fas'ın tarım stratejisi kapsamında, damla sulama sistemleri ve sera örtüleri (plastik filmler) için devlet teşvikleri devam etmektedir. Tarımsal plastikler konusunda uzmanlaşmış Türk firmaları için Fas, sadece bir pazar değil, aynı zamanda Sahra Altı Afrika'ya ihracat yapmak için bir lojistik merkez olarak kullanmaya da uygun özellikler taşımaktadır. Farklı sektörlerdeki birçok firmamızın Fas'ı bir dağıtım merkezi olarak kullanma düşüncesini dile getirdikleri görülmektedir.

- Plastik İşleme Teknolojilerine Duyulan İhtiyaç

Faslı sanayiciler, Avrupa pazarına ihracatlarını daha sürdürülebilir kılmak için üretim hatlarını modernize etmektedir. Bu süreç enerji verimliliği yüksek Türk plastik enjeksiyon makineleri, ekstrüzyon hatları ve hassas plastik kalıpları için ciddi bir talep artışı yaratmaktadır.

- "Made in Türkiye" İmajı ve Lojistik Hız

Fas piyasasında Türk ürünleri, "Avrupa kalitesinde ve Uzak Doğu fiyatlarına yakın" algısıyla oldukça olumlu ve güçlü bir imaja sahiptir. Çin ile yaşanan lojistik dalgalanmalar karşısında Türkiye'nin 7-10 günlük deniz yolu transit süresi, Faslı ithalatçıların stok maliyetlerini yönetmelerinde Türk firmalarını önemli kılmaktadır.

6. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Tehditler

Firmalarımızın karşılaşması muhtemel zorluklara aşağıda başlıklar halinde yer verilmektedir.

Yurtdışına Para Transferinde İzin Prosedürü: Fas'tan yurtdışına para çıkışları kontrollü gerçekleşmekte ve izin alınması gerekmektedir. Bu düzenlemeye göre yasal peşin ödeme oranı %30'dur. Fas'a ihraç edilen ürün bedelinin 200.000 Dirhem (yaklaşık 21.000 USD) üzerine çıkması durumunda, ithalat bedelinin %30'unun üzerinde peşin ödeme yapmak mümkün değildir. Diğer taraftan, 200.000 Dirhem altındaki miktarlar için ürün bedelinin tamamının peşin ödenmesi mümkündür.

Adli Sistemin Yavaş İşlemesi ve Objektif Olmayan Kararlar: Fas'ta kamu veya diğer tüzel kişilerle yatırımcıların sorunla karşılaşması durumunda, sorunun çözümünün adli sistemde aranması durumunda, söz konusu davaların sonuçlanması genelde uzun sürmekte, daha önemlisi yatırımcının haklılığının görünür olduğu durumlarda dahi mahkemelerin objektif kararlardan ziyade, yerel tarafın yanında yer almak için çaba gösterebildiğine rastlanmıştır. Bu durum ihracatçının güvenini zedeleyen önemli bir husus olarak görülmektedir.

İdari Sistemin Ağır Çalışmasından Kaynaklanan Gecikmeler ve Yolsuzluk: Kamu kurumlarından alınacak faaliyet izinleri ve idari izinler konusunda prosedürlerin sayısının yüksek olması, sürelerin uzaması ve kamu çalışanlarının zaman zaman sorun çözmeye yeterince odaklı olmayan yaklaşımları izin sürelerini uzatmakta ve zaman maliyetine sebep olmaktadır. Diğer taraftan, kamu kurumlarında usulsüzlük ve yolsuzluk da, birçok bölge ülkesine göre az olsa da, görülebilmekte ve sorun kaynağı olabilmektedir.

Standart Olmayan Vergi Denetimi Uygulamaları: Fas'ta ithalatçı firmalar nezdinde ithalat sırasında vergi denetimleri gerçekleştirilmektedir. Geçmiş yıllar içerisinde işinsanlarımızca, bu denetimlerin zaman zaman objektif kriterlere göre yürütülmediği, geriye dönük denetim sürelerinin uzun tutulabildiği, vergi denetiminin ithalatçılar üzerinde bir baskı unsuru haline getirilebildiği ya da vergi konusunun ve faaliyet alanlarının tespitinde standart olmayan uygulamalar yapılabildiği ifade edilmiştir.

7. Plastik Ürünleri Sektöründe İhracatın Artırılması için Firmalara Öneriler

Fas pazarında rekabet gücünü artırmak ve pazar payını büyütmek isteyen Türk ihracatçılarının aşağıdaki yolları izlemeleri tavsiye edilebilir:

"Yeşil Üretim" ve Sertifikasyon Süreçlerine Yatırım Yapılması: Fas, Avrupa Birliği ile olan entegrasyon derecesinin yüksek olması nedeniyle Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM/CBAM) standartlarını hızla benimsemekte, ekonomisini AB'nin ithalat politikalarına göre hazırlamaktadır. İhracatçılarımızın, üretim süreçlerindeki karbon ayak izini belgelemeleri, enerji verimliliği yüksek makineler kullanmaları ve geri dönüştürülmüş plastik (r-PET, r-PP) içeren ürün gamlarını öne çıkarmaları, 2026 yılı ve sonrası için pazar girişinde son derece önemli, bazı durumlarda şart olacaktır.

Yerel Teknik Servis ve Yedek Parça Ağı Kurması (Makine Üreticileri İçin): Faslı üreticiler, makine alımlarında Çin ve Avrupalı rakipler arasında karar verirken "satış sonrası destek" kriterine öncelik vermektedir. Fas'ta (özellikle Kazablanka veya Tanca'da) yerel bir distribütör üzerinden veya doğrudan bir teknik servis birimi / yedek parça deposu kurmak, Türk makine üreticilerinin pazar hakimiyetine olumlu yansıtacaktır.

Revize PEM Konvansiyonu'nun "Satış Argümanı" Olarak Kullanılması: 1 Ocak 2026 itibarıyla yürürlüğe giren esnek menşe kurallarını Faslı alıcılara iyi anlatmanın faydalı olacağı

değerlendirilmektedir. Firmalarımızın, Faslı müşterilerine, Türkiye'den alınan hammaddelerin Fas'ın Avrupa'ya yaptığı ihracatta sağladığı menşce avantajını (çapraz kümülasyon) vurgulayan bilgilendirme broşürleri veya web içerikleri göndermesi yararlı olabilir. Bu, Faslı üreticiler için Türk hammadde tedarikçilerini bir adım daha öne taşıyacaktır.

Otomotiv ve Havacılık Kümelenmelerine Odaklanması: Tanger Automotive City (TAC) ve Kenitra Atlantic Free Zone gibi bölgelerde faaliyet gösteren küresel otomotiv firmalarının (Renault, Stellantis vb.) yan sanayi ihtiyaçlarını takip etmenin faydalı olacağı söylenebilir. Eğer firmalarımızın imkanları dahilindeyse, standart plastik eşya yerine daha yüksek katma değerli ürünlerle bu bölgelerdeki ihalelere katılım sağlamaları faydalarına olabilir.

Sektörel Fuarlarda "Aktif" Varlık Göstermek: Sektörel etkinliklere, bilhassa Fas'ın bu alandaki en önemli etkinliği olarak anılabilecek Plast Expo Casablanca fuarına katılım sağlamak, sadece ürün sergilemek değil, Fas Plastik Sanayii Federasyonu (FMP) gibi yapılarla doğrudan ağ (networking) kurmak için en verimli bir yol olacaktır. Ayrıca, ticaret heyetleri aracılığıyla yerel üreticilerin tesislerini ziyaret ederek "terzi usulü" (tailor-made) çözümler sunmak iş kapısı açabilir.

Finansal Güvence Mekanizmalarının Kullanılması : Fas pazarındaki uzun ödeme vadeleri (90-120 gün) riskini yönetmek için Türk Eximbank sigorta programlarını ve akreditifli ödeme yöntemlerini tercih etmek isabetli olacaktır.

Fas Standardı (Norme Marocaine - NM) Standartlarına Uyum Sağlanması : Ürünlerinizin Fas ulusal standartlarına (NM) uygunluğunu önceden test ettirmek, bu alandaki belgeleri güncel tutmak son derece önemlidir. Bu standartların birçoğu ISO ve EN standartlarıyla uyumlu olsa da Fas'ın kendine has standartları da bulunmaktadır. Ayrıca, ISO ve EN ile uyumlu standartlar durumunda dahi, gümrükleme sürecinde yaşanabilecek redler veya gecikmeleri önlemek adına, sevkiyat öncesi uygunluk belgelerini (Certificate of Conformity - CoC) yetkilendirilmiş kuruluşlar aracılığıyla eksiksiz almak gerekmektedir.

8. Belirtilmesinde Fayda Görülen Diğer Hususlar

9. Genel Değerlendirme

10. Yararlı Adresler

-

Adres: Quartier Administratif, Rabat.

Telefon: +212 (0)5 37 76 52 27.

E-posta: contact@mcinet.gov.ma.

Web Sitesi: mcinet.gov.ma.

- **Gümrük ve Dolaylı Vergi İdaresi (ADII)**

Adres: Avenue Annakhil, Hay Riad, Rabat.

Telefon: +212 (0)5 37 57 90 00.

E-posta: adii@douane.gov.ma.

Web Sitesi: douane.gov.ma.

- **Fas Standardizasyon Enstitüsü (IMANOR)**

Adres: Angle Avenue Kamal Zebdi et Rue Dadi, Secteur 21, Hay Riad, Rabat.

Telefon: +212 (0)5 37 57 19 48.

E-posta: imanor@imanor.gov.ma.

Web Sitesi: imanor.gov.ma.

- **Plastik ve Kauçuk Teknik Merkezi (CTPC)**

Adres: Route de Nouaceur, KM 15, Casablanca.

Telefon: +212 (0)5 22 61 71 80.

E-posta: contact@ctpc.ma.

Web Sitesi: ctpc.ma.

- **Ulusal Gıda Güvenliği Ofisi (ONSSA)**

Adres: Avenue Hadj Ahmed Cherkaoui, Agdal, Rabat.

Telefon: +212 (0)5 37 67 65 00.

E-posta: contact@onssa.gov.ma.

Web Sitesi: onssa.gov.ma.

- **PortNet S.A. (Ulusal Dış Ticaret Tek Pencere Sistemi)**

Adres: Enceinte Portuaire, Boulevard des Almohades, Casablanca.

Telefon: +212 (0)5 20 47 31 00.

E-posta: contact@portnet.ma.

Web Sitesi: portnet.ma.

- **Fas Plastik Sanayii Federasyonu (FMP)**

Adres: Angle Bd. Mimosa et Rue Tamaris, Aïn Sebaâ, Casablanca.

Telefon: +212 (0)5 22 66 24 58.

E-posta: contact@fmplasturgie.ma.

Web Sitesi: fmplasturgie.ma.

11. Kaynakça

<https://datareportal.com/reports/digital-2026-morocco>

<https://www.anp.org.ma/fr/>

<https://www.mcinet.gov.ma/>

<https://www.marchespublics.gov.ma/pmmp/>

<https://www.douane.gov.ma/web/guest>

<https://www.environnement.gov.ma/>

<https://www.sgg.gov.ma/>

<https://www.onssa.gov.ma/>

<https://www.sante.gov.ma/>

<https://www.fmplasturgie.ma/>

<https://www.hcp.ma/>

<https://www.bkam.ma/>

<https://www.oc.gov.ma/>

<https://amdie.gov.ma/>

-NOT SONU-